БУГУН—ҒАЛАБА КУНИ

БАЙРАМИНГИЗ МУБОРАК!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 107 (17.091). • 9 май 1978 йил, сешанба • Баҳоси 2 тийин.

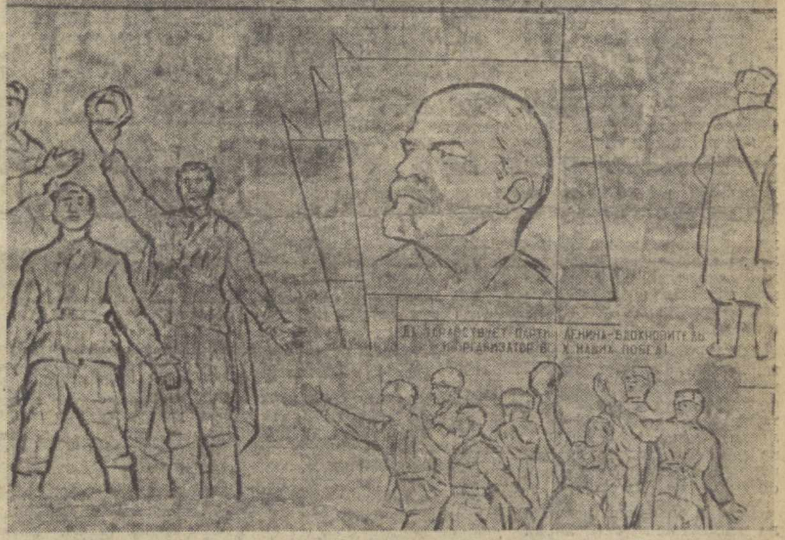

Ўртоқ Л. И. Брежнев Москвага қайтиб келди

Внуково аэродромида кутиб олиш.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев 7 майда Москвага қайтиб келди. У ГФР президенти В. Шеель ва ГФР Федерал канцлери Г. Шмидтнинг таклифига биноан расмий визит билан Германия Федератив Республикасида бўлди.

Ўртоқ Л. И. Брежнев билан бирга КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Н. А. Тихонов, ташқи савдо министри Н. С. Патоличев, гражданавиацияси министри Б. П. Бугаев, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчилари А. М. Александров, А. И. Блатов, КПСС Марказий Комитетининг бўлим мудири Л. М. Замятин, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари А. Г. Ковалев қайтиб келишди.

Совет Иттифоқининг давлат байроқлари билан безатилган Внуково аэродромида ўртоқ Л. И. Брежневни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, М. А. Суслов, Д. Ф. Устинов, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидатлар П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, К. У. Черненко, КПСС Марказий Комитетининг секретарлари И. В. Капитонов, М. В. Зимянин, Я. П. Рябов, К. В. Русаков, КПСС Марказий Комитетининг аъзолари В. Ф. Мальцев, Г. С. Павлов, Н. М. Пегов, Г. Э. Цуканов, Н. А. Шчелоков, КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидатлар С. К. Цвигун, Г. К. Цинев, КПСС Марказий ревизия комиссиясининг аъзолари А. С. Баркаускас ва Ю. М. Чурбанов, СССР ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари Г. М. Корниенко, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг референти Е. М. Самотейкин кутиб олдилар.

Кутиб олувчилар орасида ГФРнинг СССРдаги муваққат ишлар вакили Г. Берендонк, ГФР элчихонасининг дипломатия ходимлари бор эди.

(ТАСС).

СССР МУДОФАА МИНИСТРИНИНГ БУЙРУҒИ

№ 115 — 1978 йил 9 май — Москва шаҳри

Солдат ва матрос, сержант ва старшина ўртоқлар!

Прапоршчик ва мичман ўртоқлар!

Офицер, генерал ва адмирал ўртоқлар!

Армия ва Флот ветеранлари, Улуғ Ватан урушининг қатнашчилари!

Совет халқи ва унинг жангчилари, қардош социалистик мамлакатларнинг меҳнаткашлари, бутун тараққийпарвар инсоният бугун фашистлар Германияси устидан қозонилган ғалабанинг 33 йиллигини тантанали вазиятда нишонламоқдалар.

Совет Қуролли Кучлари Коммунистик партия раҳбарлигида гитлерчилар Германиясини, шундан кейин япон милитаристларини қақшатқич мағлубиятга учратдилар, тарихда мисли кўрилмаган қаҳрамонлик кўрсатдилар.

Совет халқи ва унинг шавкатли Қуролли Кучлари душманларга қарши шиддатли жангда урушнинг оғир синовларига шараф билан бардош бериб, мамлакатимизнинг озодлиги ва мустақиллигини қаттиқ туриб ҳимоя қилдилар, инсониятни фашизм асорати хавфидан халос этиш ишига ҳал қилувчи ҳисса қўшдилар.

Ватан совет жангчиларининг, партизанлар ва подпольечиларнинг сўнмас жасоратини, ишчилар синфининг, колхозчи деҳқонларнинг ва халқ зиёлиларининг қаҳрамонона меҳнатини—фронтда ва фронт орқасида ғалаба учун жанг қилган барча кишиларни ҳеч қачон эсдан чиқармайди.

Совет кишилари ўттиз уч йилдан кўпроқ вақтдан буён тинч яшаб, меҳнат қилмоқдалар. Бизнинг давлатимиз иқтисодий, сиёсий ва маданий тараққиётнинг ҳамма соҳаларида жуда катта муваффақиятларга эришди. СССРда ривожланган социалистик жамият қурилди, бу жамиятнинг жаҳоншумул тарихий муваффақиятлари янги Конституцияда мустаҳкамлаб берилди. Партия XXV съездининг қарорлари муваффақиятли амалга оширилмоқда. Ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини ошириш учун, 1978 йил планини тўла ва ошириб бажариш учун ўтказилаётган умумхалқ социалистик мусобақаси ғоят кенгайиб кетди.

Совет Иттифоқи қардош социалистик мамлакатлар билан биргаликда халқларнинг тинчлиги ва хавфсизлиги учун, халқаро кескинликни юмшатиш учун, инсониятни термоядро уруши хавфидан халос қилиш учун актив ва изчил кураш олиб бормоқда. Л. И. Брежневнинг нутқларида илгари сурилган янги совет таклифлари ҳам шу мақсадни кўзда тутади.

Аммо жаҳонда кескинликнинг юмшатилишига қаттиқ қаршилик кўрсатаётган реакцион кучлар ҳали ҳам бор. Улар ажал қуролининг янги турларини вужудга келтирмоқдалар, агрессив блокларни мустаҳкамламоқдалар, қурол-яроғларни чеклаш ва қуролсизланиш соҳасида битимлар тузилишига ҳалақит бермоқдалар.

Коммунистик партия бундай шароитда мамлакатнинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш ишига доим эътибор бермоқда, қуролли кучларимизнинг ўз зиммасига юкланган вазифаларини бажариш учун зарур нарсаларнинг ҳаммасига эга бўлиши тўғрисида ғамхўрлик қилмоқда. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг Сибирь ва Узоқ Шарқ районларига қилган сафари вақтида жангчилар билан учрашганлиги СССР Қуролли Кучлари шахсий составининг жанговар ва сиёсий тайёргарлик даражасини янада ошириш учун катта аҳамиятга эгадир.

Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз Флоти қардош социалистик мамлакатларнинг армиялари билан жанговар сафда бирга туриб, социализмнинг буюк ғалабаларини, халқлар тинчлиги ва хавфсизлиги ишини сергаклик билан қўриқламоқдалар.

Совет Қуролли Кучларининг шахсий составини, Улуғ Ватан уруши қатнашчиларини Ғалаба байрами билан табриклайман ва қутлайман!

Фашистлар Германияси устидан қозонилган ғалаба кунининг 33 йиллигини нишонлаш учун БУЮРАМАН:

Бугун, 9 майда маҳаллий вақт билан соат 21 да Ватанимиз пойтахти—қаҳрамон шаҳар Москвада, иттифоқдош республикаларнинг пойтахтларида, қаҳрамон шаҳарлар Ленинград, Волгоград, Севастополь, Одесса, Новороссийск, Керчь, Тула, қаҳрамон Брест қалъасида, шунингдек Мурманск, Свердловск, Новосибирск, Хабаровск ва Владивосток шаҳарларида тўплардан бир йўла ўттиз марта ўқ узиб салют берилсин.

Ватанимизнинг озодлиги ва мустақиллиги учун олиб борилган жангларда ҳалок бўлган қаҳрамонларга абадий шон-шарафлар!

Яшасин улуғ совет халқи ва унинг шавкатли Қуролли Кучлари!

Яшасин барча ғалабаларимизнинг илҳомчиси ва ташкилотчиси — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!

СССР Мудофаа министри
Совет Иттифоқи Маршали
Д. УСТИНОВ.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ БОШ СЕКРЕТАРИ, ЧЕХОСЛОВАКИЯ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ПРЕЗИДЕНТИ УРТОҚ ГУСТАВ ГУСАККА,

ЧЕХОСЛОВАКИЯ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИ ҲУКУМАТИНИНГ РАИСИ УРТОҚ ЛЮБОМИР ШТРОУГАЛГА

Азиз ўртоқлар!

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети Чехословакия Социалистик Республикасининг миллий байрами — фашист босқинчиларидан халос бўлган куннинг 33 йиллиги муносабати билан бутун совет халқи номидан Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети, ЧССР ҳукуматини, қардош чехословак халқини самимий табриклайдилар.

1945 йилнинг унутилмас баҳоридан кейин ўтган давр ичида чехословак халқи ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий ҳаётнинг ҳамма соҳаларида жуда катта муваффақиятларга эришди. Социализм моддий-техника базасининг вужудга келтирилганлиги ва унинг тез ўсиб бораётганлиги, фан ва маданиятнинг ҳар томонлама ривожланаётганлиги меҳнаткашларнинг фаровонлигини муттасил юксалтиришни, уларнинг ўсиб бораётган маънавий эҳтиёжларини қондиришни таъминлайди. Гражданларнинг давлат ишларини ҳал этиш борасидаги иштироки муттасил кенгайиб бормоқда, социалистик демократия такомиллаштирилмоқда.

ЧССРнинг тарихий муваффақиятлари Чехословакия Коммунистик партиясининг фаолияти билан, унинг ишчилар синфи деҳқонлар, зиёлилар қўллаб-қувватлаётган изчил марксча-ленинча сиёсати билан чамбарчас боғланган.

Социалистик ҳамдўстликнинг мустаҳкам бўғини бўлган Чехословакия Варшава Шартномаси ташкилоти ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг фаолиятида актив қатнашмоқда, қардош мамлакатларнинг Европада ва бутун жаҳонда хавфсизликни мустаҳкамлаш учун, социал тараққиёт учун олиб бораётган муштарак курашига муҳим ҳисса қўшмоқда.

Совет — Чехословакия дўстлиги СССР ва ЧССР халқларининг буюк ғалабасидир. Доим ривожланиб бораётган сиёсий, иқтисодий, илмий-техникавий, маданий ҳамкорлик мамлакатларимиз ва халқларимизнинг биргалашиб ҳаракат қилишларини кучайтиришга кўмаклашади, социалистик ва коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли ҳал этиш учун тобора кўп қўшимча имкониятлар очиб беради. Космосни ўзлаштириш тарихида орбитал комплексда халқаро совет-чехословак экипажининг биринчи парвози бундай ҳамкорлик самарадорлигининг ёрқин намунаси бўлиб қолди.

Коммунистларнинг. бутун чехословак халқининг ЧКП XV съезди қарорларини амалга оширишда, ривожланган социалистик жамият қурилишида янгидан-янги катта муваффақиятларга эришувларини тилаймиз!

Совет Иттифоқи ва Чехословакия халқларининг қардошларча иттифоқи яшасин ва равнақ топаверсин!

Л. БРЕЖНЕВ. — А. КОСИГИН.

БУТУН КУЧ—МАЖБУРИЯТЛАРНИ БАЖАРИШГА

Бухоро область қишлоқ хўжалик ходимларининг кенгаши бўлиб ўтди. Область партия комитетининг биринчи секретари А. Каримов дала ва фермалар меҳнаткашларининг яқин келажакдаги вазифалари тўғрисида доклад қилди.

Область қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари 1978 йил учун қабул қилган социалистик мажбуриятлар қандай бажарилаётганлиги ҳамда ўртоқ Л. И. Брежневнинг Сибирь ва Узоқ Шарқ районларига қилган сафари вақтида, ВЛКСМнинг XVIII съездида сўзлаган нутқида айтилган тавсиялар ва йўл-йўриқлар асосида ташкилий ишларни кучайтириш борасидаги вазифалар тўғрисида амалий суратда батафсил гаплашиб олинди.

Экинларни парвариш қилишни янада кучайтиришга, беш йилликнинг учинчи йили учун қабул қилинган ва давлатга 600 минг тонна «оқ олтин» топширишдан иборат социалистик мажбуриятларнинг сўзсиз бажарилишига, деҳқончилик ва чорвачиликнинг бошқа маҳсулотларини муваффақиятли тайёрлашга қаратилган конкрет тадбирлар ишлаб чиқилди.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари Л. И. Греков нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

ХАЛҚ МАТОНАТИ

генерал-лейтенант
В. С. РОДИН,
Қизил Байроқ орденли
Туркистон ҳарбий округи
ҳарбий кенгашининг аъзоси,
округ сиёсий
бошқармасининг бошлиғи

СОВЕТ ХАЛҚИ гитлерчилар Германияси ва унинг гумашталари устидан қозонган тарихий Ғалабага бугун 33 йил тўлди. Бу шонли санани биз билан бирга қардош социалистик мамлакатларнинг меҳнаткашлари, бутун прогрессив инсоният нишонламоқда.

Узоқ кутилган Ғалаба кунига етиб келиш машаққатли ва оғир бўлди. Бизнинг ғалабамиз ўз миқёси, тарихий аҳамияти жиҳатидан кўп асрли урушлар тарихида мислсиздир. Бутун инсоният фашистлар зулмидан халос бўлишга бўлган умид ва ишончини бизнинг халқимизга боғлаган эди. Фашизм билан яккама-якка тўқнашувда ўтган қаҳрамонона 1418 кун ва тун мамлакатнинг барча моддий ва маънавий кучларини, кенг халқ оммасини сафарбар этишни тақозо қилди. Бу Ғалабага уч минг километр келадиган масофа — Баренц денгизидан Қора денгизгача бўлган оловли фронтда замин тайёрланди. Бу Ғалабага фронт орқасидаги завод ва фабрикаларда, колхоз ва совхозларнинг далаларида замин тайёрланди, душман вақтинча босиб олган территорияларда авж олган партизанлар урушида замин тайёрланди.

«Бизнинг Ғалабамиз, — деб ёзади КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежнев «Кичик ер» китобида, — инсоният тарихидаги юксак марра эди. Бу Ғалаба социалистик тузумимизнинг улуғворлигини кўрсатди, коммунистик ғояларнинг беқиёс қудратини кўрсатиб берди, фидокорлик ва қаҳрамонликнинг ажойиб намуналарини берди...».

Ўзининг босқинчилик ғояларига маст бўлган фашистлар қарийб бутун Ғарбий Европани бўйсундириб олиб, 1941 йил 22 июнда Совет Иттифоқига қарши хиёнаткорона бостириб кирди. Душман ўзининг сараланган 190 дивизиясини, 47 мингдан зиёд тўп ва миномётини, салкам 4 мингта танк ва 5 мингта самолётини сафарбар этди. Бу билан урушнинг бошларида одам сони жиҳатидан ҳам, ҳарбий техника жиҳатидан ҳам анча устунликни таъминлади.

Ватан учун оғир бўлган шундай қийин дамда социалистик Ватанни ҳимоя қилишнинг ленинча ғоялари билан қуролланган Коммунистик партия совет халқининг фашистлар Германиясига қарши ҳаёт-мамот курашида илҳомчи ва ташкилотчи бўлди. Ўша оғир йилларда бизнинг партиямизни ҳақли равишда жангчилар, курашчилар партияси деб аташди. Ҳақиқатан ҳам коммунистларнинг бешдан уч қисмидан кўпроғи ўзини фронтга сафарбар деб билди.

Ватан тақдири учун бутун масъулиятни ўз зиммасига олган партия ҳарбий қурилишнинг ва Улуғ Ватан уруши фронтларида жанговар ҳаракатларга раҳбарлик қилишнинг энг мураккаб вазифаларини муваффақиятли ҳал этди. Партия Марказий Комитетининг кўпчилик аъзолари, обком ва райком секретарлари, партиянинг бошқа раҳбар кадрлари фронт ва армияларнинг ҳарбий кенгаш аъзоси, сиёсий бошқармалар ва сиёсий бўлимларнинг бошлиқлари этиб тайинланди. Ўртоқ Л. И. Брежнев ҳам ана шу сиёсий комиссарлар составида бўлиб, урушнинг бошидан то охиригача ҳаракатдаги армияда хизмат қилди.

Буюк Ғалаба! Совет халқи қирқ биринчи йилнинг ғоят машаққатли мудофаа жангларидаёқ душман устидан қозонадиган ғалабамизга астойдил ишонган эди. Мамлакат кучларини фашизмга қарши курашга сафарбар этиш программаси СССР Халқ Комиссарлари Совети ва ВКП(б) Марказий Комитетининг 1941 йил 29 июндаги директивасида муфассал белгилаб берилди.

ПАРТИЯ даъватига жавобан бутун совет халқи Ватан ҳимоясига отланди. Мамлакат ягона ҳарбий лагерга айланди. Ҳамма нарса фронтга. Ғалабага сафарбар этилди. Фронт ва унинг орқа томони бирлиги, армия ва халқ бирлиги қозонилажак буюк Ғалабанинг мустаҳкам пойдевори бўлди. Совет халқи ва унинг армияси енгилмаслигининг манбаи социалистик тузумнинг табиатида, СССР халқларининг дўстлигида эди.

Урушнинг дастлабки кунлари ва ҳафталаридаёқ жангчиларимиз шундай қаршилик кўрсатишдики, душман бундай қаршиликни ўзи босиб олган бирон мамлакатда ҳам кўрмаган эди. Фашистларнинг «яшин тезлиги»даги уруш ҳақидаги хом хаёллари пучга чиқди. Улуғ Ватан урушининг дастлабки уч ҳафтаси мобайнидаёқ фашистлар армияси танкларининг ярмидан зиёдроғидан, мингдан ортиқ самолёт ва бошқа кўплаб ҳарбий техникасидан, 400 мингга яқин солдат ва офицеридан маҳрум бўлди. Советлар мамлакати жангчилари Ватан озодлиги ва бахт-саодати йўлида беқиёс мардлик ва жасорат намуналарини кўрсатдилар. Бизнинг армиямиз ҳақли равишда қўрқмас ва мард армия, оммавий қаҳрамонлик кўрсатувчи армия сифатида

(Давоми иккинчи бетда).

БУЮК ЖАСОРАТ

ХАЛҚ МАТОНАТИ

(Боши биринчи бетда).

шон-шуҳрат қозонди. Отамиз ватанпарвар ва интернационалистлар бўлган бизнинг жангчиларимиз гитлерчилар Германиясини тор-мор келтиришга ҳал қилувчи ҳисса қўшдилар.

Москва ёнидаги жанг буюк Ғалаба йўлидаги улкан тарихий босқич бўлиб қолди. Бу жанг немис-фашист армиясининг енгилмаслиги тўғрисидаги афсонанинг мисини чиқарди. У Улуғ Ватан урушининг боришига тубдан бурилиш ясади. Сталинград жанги фашистлар Германиясининг ҳарбий машинасини ич-ичидан зирқиратиб юборди. Натижалари ва оқибатларига кўра тенги йўқ бўлган Сталинград жанги гитлерчи қўшинларининг сараланган қисмларини йўқ қилибгина қолмай, фашизмнинг маънавий руҳини синдириб ташлади. Стратегик ташаббус узил-кесил Совет Олий Бош қўмондонлиги қўлига ўтди. Шу босқичдан бошлаб Қизил Армиянинг Ленинграддан то Кавказгача бўлган улкан фронт бўйлаб умумий ҳужуми авж олди. Новороссийскда қаттиқ жанглар бўлди. Унча катта бўлмаган плацдармда қўшинларимиз душманнинг неча баравар устун келадиган кучларини етти ой мобайнида даф этиб турди. Кичик ер Улуғ Ватан уруши тарихига мардлик ва оммавий қаҳрамонлик рамзи бўлиб кирди.

Гитлерчилар армиясининг Курскда қақшатқич зарбага учраши натижасида Улуғ Ватан урушида Совет Иттифоқи фойдасига кескин бурилиш ясалди. Гитлерчилар қўмондонлиги ҳужум қилиш стратегиясидан узил-кесил воз кечиб, бутун совет—герман фронти бўйлаб мудофаага ўтишга мажбур бўлди. Курскдаги ғалаба шарафига Ватанимиз пойтахти Москвада Улуғ Ватан уруши тарихида биринчи марта артиллерия салюти берилди. Бундай салютлар қўшинларимизнинг шонли ғалабалари шарафига яна 347 марта янгради.

1944 йилда авж олдирилган қудратли ҳужум операциялари жараёнида гитлерчи босқинчилар Ватанимиз сарҳадларидан улоқтириб ташланди. Совет Армияси бошқа мамлакатларнинг ҳалқларини фашистлар зулмидан озод қилишга киришди.

Берлин операцияси туфайли вермахтнинг энг йирик группировкаси тор-мор келтирилиб, фашистларнинг уяси — Рейхстаг устига Ғалаба байроғи ўрнатилди.

СССР ўзининг иттифоқдошлик мажбуриятларини бажо келтириб. 1945 йил 8 августда милитаристик Японияга уруш эълон қилди. 23 сутка мобайнида Совет Қуролли Кучлари бир миллион кишилик Квантун армиясини тор-мор келтирди.

Улуғ Ватан урушидаги ғалабамиз жаҳоншумул тарихий аҳамиятга эга бўлиб, улуғ Ленин барпо этган совет ижтимоий ва давлат тузумимизнинг капиталистик тузумдан бекиёс устунлигини намойиш этди. Бу Ғалаба социалистик идеологиямизнинг империализм ва фашизм идеологияси устидан қозонган порлоқ ғалабаси эди.

Фашизмнинг тор-мор келтирилиши, Совет Армиясининг озодлик миссиясини амалга ошириши Европадаги қатор мамлакатларда халқ демократик революцияларининг муваффақиятига, халқларнинг миллий озодлик кураши кучайишига, халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатига ҳал қилувчи даражада таъсир кўрсатди. Жаҳон социализм системаси вужудга келди, капитализмнинг умумий кризиси чуқурлашди.

Жангларда кўрсатган мардлиги ва қаҳрамонлиги учун 7 миллиондан кўпроқ киши СССР орден ва медаллари билан мукофотланди. Жангларда алоҳида ўрнак кўрсатган 11603 жангчи ва командир Совет Иттифоқи Қаҳрамони деган юксак унвонга сазовор бўлди. Бутун-бутун қисмлар, қўшилмалар оммавий қаҳрамонлик кўрсатди. Уруш давомида улардан 10900 таси мукофотланди.

Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округида тузилган ва тайёрланган қўшилмалар ва қисмлар Улуғ Ватан уруши тарихига ёрқин саҳифалар ёздилар. Генерал И. В. Панфилов қўмондонлигидаги 316-ўқчи дивизиянинг қаҳрамонлиги бутун оламга машҳур бўлди. Душманга қарши жанглардаги мардлиги ва қаҳрамонлиги учун округнинг 821 жангчиси Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонига сазовор бўлди. 6 киши бу унвонга икки марта сазовор бўлди.

Уруш йилларида округимиз командирлар, сиёсий, инженер-техник кадрлар тайёрлашнинг чинакам ўчоғи бўлди. Бу ерда кўплаб академиялар, ўнлаб билим юртлари, курс ва мактаблар жойлаштирилиб, улар ҳаракатдаги армияга деярли барча ихтисосдаги кўплаб офицер ва кичик командир етказиб бердилар. Уларнинг кўпчилиги ўз бўлинмаларига моҳирона бошчилик қилиб, ажойиб ғалабалар қозондилар, кейинчалик Совет Қуролли Кучларининг йирик ҳарбий саркардалари бўлиб етишдилар. СССР мудофаа министрининг биринчи ўринбосари, Совет Иттифоқи Маршали С. Л. Соколов, авиация бош маршали А. А. Новиков, армия генераллари И. И. Федюнинский, И. Е. Петров, А. А. Луначарский, А. П. Белобородов, Н. Г. Ляшченко, генерал-полковниклар М. А. Паргесов, А. И. Баксов ва бошқалар шулар жумласидандир.

Буюк ғалабага кўп миллатли давлатимизнинг барча халқлари муносиб ҳисса қўшдилар. Ўзбекистон меҳнаткашлари жуда қисқа муддат ичида мамлакатнинг ғарбидан эвакуация қилинган 100 дан ортиқ йирик саноат корхоналарини ишга туширдилар, уруш йилларида кўплаб янги саноат корхоналарини қурдилар. Ўзбекистон меҳнаткашлари фронтга 2090 самолёт, 17342 авиамотор, 2 миллион 318 мингта авиабомба, юз миллионлаб мина, снаряд, гранаталар етказиб бердилар. Қарийб бир миллион киши қўлига қурол ушлаб жанг қилди. Улардан 120 мингдан кўпроғи орден ва медаллар билан мукофотланди.

* * *

Тарихий Ғалаба қозонилгандан буён 33 йил ўтди. Шу вақт ичида мамлакатимизда ривожланган социалистик жамият қурилди. Совет халқи экономика ва маданиятни юксалтиришда ажойиб ютуқларни қўлга киритди. Совет кишиларининг моддий турмуш фаровонлиги юксалди. Қуролли Кучларимизнинг жанговар қудрати мустаҳкамланди.

Леонид Ильич Брежневнинг «Кичик ер» ва «Тикланиш» китоблари бутун совет халқлари қатори жангчилар учун ҳам катта ҳаёт дарслиги бўлиб қолди. Бу асарлар бизни ватанпарварлик ва интернационал бурчга содиқ бўлишга ўргатади, партияга, халққа сидқидилдан хизмат қилиш, Октябрь зафарларини мардонавор ҳимоя қилишга ўргатади.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг ВЛКСМ XVIII съездида армия ва флот жангчилари меҳнатига берган юксак баҳоси ҳар биримизнинг қалбимиздан чуқур жой олди. Бу юксак баҳо бизни янада фидокорона меҳнат қилишга, социалистик Ватан хавфсизлигини маҳкам туриб ҳимоя қилишга, коммунизм сари дадил олға бораётган совет халқи тинч меҳнатини таъминлашга руҳлантиради.

Совет кишиларининг Улуғ Ватан урушида кўрсатган мислсиз жасорати ва мардлиги, айниқса, Кичик ерда фашистларга қарши жангларда зўр куч билан намоён бўлди. Чапдаги суратда ўртоқ Л. И. Брежнев Кичик ер қаҳрамонлари бўлган 18-армия партия активи қатнашчилари орасида.

Ўнгдаги суратда эса, Кичик ерга ўрнатилган обелиск тасвирланган. Металлдан ясалган конструкция вазни 1250 килограмм бўлиб, Кичик ер ҳимоячиларининг ҳар бири ҳисобига душман ана шунча миқдорда ажал уруғи сочувчи металл ёғдирган эди.

ТАСС фотохроникаси.

„КИЧИК ЕР" ҚАҲРАМОНЛАРИ

Леонид Ильич Брежневнинг яқинда ҳаммамиз зўр ҳаяжон билан ўқиган «Кичик ер» китобида баён этилган зафарли жангларда ва армиянинг ундан сўнгги жанговар юришларида жуда кўп ҳамюртларимиз қатнашганини мен Сочи, Туапсе, Геленжик ўлка музейларидаги материаллар, экспонатлардан, ўша жанглар ҳақида ёзилган эсдаликлардан, китоблардан, уруш ветеранлари билан суҳбатлардан анча муфассал билиб олдим ва бу ҳақда ҳамон материаллар тўплаяпман. Бу очеркда ҳамюртларимиздан баъзилари ҳақида ҳикоя қилмоқчиман.

«АЪЗАМ — АС»

Кичик ер қаҳрамонлари жуда оғир жанглар олиб бораётганида Ставканинг резервидан ёрдамга келган авиация корпуси составида полковник Бочаровнинг Кутузов орденли, сўнггида Новороссийск номига мушарраф бўлган бомбардимончи полки ҳам бўлиб, тошкентлик Аъзам Юсупович Юнусов унинг энг ботир ва моҳир учувчиларидан эди. Музейдаги ҳужжатлардан бирида уни «Аъзам-Ас» деб атаганларини ўқидим. 4-ҳарбий —ҳаво флоти саркардаларининг эсдаликларида, полковник Бочаровнинг китобида, армия газеталарининг саҳифаларида Аъзам Юнусов учувчи дўстлари билан душманнинг кўп аэродромларини, ўт очиш нуқталарини, истеҳкомларини, ўқ-дори складларини яксон этгани, ўнлаб самолётларни ёндириб юборгани айтилган. Ўша авиация полкида инженер-механик бўлиб хизмат қилган ва ҳозир Тошкент авиация заводида ишлаётган Матрёна Георгиевна Сомсонова ҳам Аъзам Юнусовнинг жасорати ҳақида жуда ажойиб воқеаларни ҳикоя қилиб берди. Бир гал Аъзам Юнусов немисларнинг икки самолёти билан осмонда жанг қилиб, бирини ёндириб юборган, иккинчиси қочганида душман қўшинлари эгаллаган территориянинг жуда ичкарисига кириб, зенит ўқларини писанд қилмай, фашистлар қўшинининг штаби жойлашган бинони боплаб бомбардимон қилиб қайтган, бироқ ҳалиги бино тепасида душманнинг байроғи ҳамон ҳилпиллаб турганини кўрган-да, яна орқага бурилиб фашист байроғини ҳам ёндириб юборган.

Аъзам Юсупович тунги жангларда ҳам жуда ботирлик кўрсатаркан. Жанубнинг тим қоронғи тунларидан бирида, тахминан 1942 йил апрель ойининг ўрталарида фашистлар Кичик ерга «ҳал қилувчи» ҳужум бошлаган пайтда у фашистларнинг тўплари, пулемётлари жойлашган нуқталарни ўта мерганлик билан бомбардимон қилаётиб, денгиз томонидан бизнинг кемаларимизни ўққа тутаётган душман ҳарбий кемасини кўриб қолади-да, соқчи кемаларнинг ўқ ғовларини ёриб ўтади ва ҳалиги кема устига бомба ёғдиради, душман ҳарбий кемаси ҳаммаёққа даҳшат солиб портлайди.

Аъзам Юнусов урушнинг сўнгги дақиқаларигача жанг қилиб Тошкентга ғалаба билан қайтди ва узоқ хасталикдан кейин ўтган йили дунёдан ўтди. Мен яқинда унинг рафиқаси Муслима опа билан учрашдим. У киши суҳбатимиз бошланиши олдидан Аъзам аканинг ҳарбий билетини кўрсатиб «Буни қаерга олиб бориб берсам экан» деди, «ҳарбий комиссариатга» дедим-да, билетни варақлай бошладим. «Партия билетини райкомга топширдим» деди Муслима опа. Аъзам Юнусов 1943 йилда уруш айни қизиган паллада партияга аъзо бўлиб кирган экан. Ҳарбий билетида шундай маълумотлар бор: 1936 йили Тошкентдаги рабфакни тугатиб Термизда ҳарбий хизматда бўлган, сўнгра Харьковдаги ҳарбий авиация билим юртида таҳсил кўриб, катта лейтенант унвони билан штурмчи учувчи бўлиб чиққан.

Гап орасида Муслима опа Ғалабанинг 30 йиллиги байрами кунлари полковник Бочаров билан машҳур учувчи Чкаловнинг ўғли келиб Аъзам ака билан икки кеча-икки кундуз отамлашганини айтди. Дўстлар ўша байрам кунларида самолётсозлик заводи ишчилари ва Ҳамза райони ёшлари билан учрашиб, совет лочинларининг ажойиб жасоратлари ҳақидаги воқеаларини ҳикоя қилиб берган эканлар. Муслима опа яна бир ҳужжатни кўрсатди. Буни Аъзам акага полк командири Константин Дмитриевич Бочаров Москвадан юборибди. Бу Леонид Ильич Брежневнинг хати экан. Хатда Леонид Ильич қуйидагиларни айтган:

«Фронт эсдаликларидан иборат «Сўл фронт» китобингизни жуда ҳаяжонланиб ўқиб чиқдим. Қаҳрамон ўтмишнинг сўнмас воқеалари, урушнинг оғир, машаққатли кунлари, жанговар дўстларнинг жасорати ва умид-орзулари хотирамдан яна бир марта ўтди.

Бу жанговар ўтмиш хотиралари мамлакатимизнинг, партиямизнинг жуда улкан маънавий, сиёсий мулкидир. Ўтган урушда ғалаба учун машаққатли кураш йўлларини хотирламоқ — бу мамлакатимиз ва қардош социалистик мамлакатлар эришган бугунги ютуқларнинг, барқарор тинчлик учун, бутун инсониятнинг порлоқ келажаги учун кураш йўлидаги ютуқларнинг негизлари қандайин барпо этилганини хотирламоқ демакдир.

Сизларга сиҳат-саломатлик ва янгидан-янги ютуқлар тилайман.

Л. И. БРЕЖНЕВ».

Полковник Бочаров хатнинг тагига «Қадрдон жанговар дўстим, полкдошим Аъзам Юсупович Юнусовга бу хат энг азиз хотира бўлсин» деб ёзиб қўйган...

«АЖАЛ ВОДИЙСИ»

«Ҳа, Кичик ерда қўшинларимиз эгаллаб олган плацдармнинг чап томонидаги бир майдонга ўша кунлари шундай деб ном берилган эди. Бир десантчи отряд майдоннинг нариги томонидаги қулай жойни эгаллаб олиб, фашистларнинг жиғига тегаётган эди. Бизнинг штабимиз отряд билан шу майдон орқали алоқа қилар, уни зарур ҳамма нарсалар билан, ёрдам кучлари билан қўллаб-қувватлаб турарди. Немислар майдонни деярли буткул миналаштиришган экан. Дастлаб отряд томонга ўтаётиб, бир неча жангчилар нобуд бўлди. Сўнг бизнинг сапёрларимиз майдонни миналардан тозалаб, солдатларга йўл очиб беришди. Бу ишни тим қоронғи тунда ёки тонг ғира-шира ёришганда бажариш шарт. Чунки тепа устига жойлашиб олган душман пулемётчилари «Ажал водийси»нинг ҳар бир қарич ерини тинмай ўққа тутарди, қоронғи тушганда ракеталар билан ёритса-да, кундузгидек бўлмасди. Ротамиз жангчилари зудлик билан душман миналарини зарарсизлантириб, айни пайтда уларнинг позициясини ўққа тутар, ярадорларни кўтариб чиқишар, ҳалок бўлганлар ўрнига ёрдамчи жангчиларни эргаштириб «Ажал водийси»га кириб боришарди».

Мен бу ҳикояни Кичик ерда ўша кунлардаги даҳшатли жангларда катта роль ўйнаган инженер сапёрлар батальони 2- ротасининг командири тошкентлик Андрей Ильич Левенецнинг сўзларидан бошладим. Бу махсус батальон 18-армия штаби итоатида бўлиб, унга киевлик капитан Игорь Владимирович Бекман командирлик қиларди. Сапёрлар Кичик ерга биринчи қадам қўйган десантчиларнинг олдинги қаторида эдилар. Денгиздан борган десантчиларга қирғоқни, дастлаб қадам қўйиладиган ерни, ишғол қилиб плацдармга айлантириладиган майдонни миналардан тозалаб йўл очиб бериш, сўнгра қисмларимиз марралари олдида майдонни душман танки ва пиёдалари ўтолмайдиган қилиб миналаштириш вазифаси ана шу батальон зиммасига юкланган эди. Мисхако участкасида эгалланган плацдармни елкасига ҳар қайсиси беш килограммдан икки минани ортиб олган ва душманнинг дўлдайин ёғиб турган ўқлари остида бир неча юз метр масофани эмаклаб ўтиб миналарни ётқизган сапёрлар ниҳоятда мустаҳкам истеҳкомга айлантиришди.

«Ажал водийси»ни ҳам биз эмас, бир неча бор титкилаб чиқишди 2- рота сапёрлари. Ҳар гал «дўзах»дан бир неча киши қайтиб келмасди. Бориш навбати келган жангчилар ва сапёрлардан баъзилари «Яхши қолинг, дўстлар, мабодо, қайтиб келмасам уйимга хабар қилишни унутманг» деб қучоқлашиб видолашардилар...

Андрей Ильич ўша жангларда сабот, матонат, жасорат намуналарини кўрсатган украин Григорий Дубинни, ўзбек Шариф Умаровни, қозоқ Атис Желмуҳамедовни, озарбайжон Элик Рафиқовни ва чуваш Александр Ларкинни фахрла тилга олди. Нарёқдаги отряднинг аҳволи жуда оғирлашган пайтлардан бирида ана шу бешала баҳодир «Ажал водийси»да душман қуршовига тушиб қолган взводни ҳалокатдан қутқариб олиш учун тун қоронғисида ҳеч ўтиш мумкин эмас, деб ҳисобланган жойдан гитлерчиларнинг орқасига ўтиб, душман галасига қарата қирғин ўт очишган, солдатларнинг қуршовдан чиқиб олишига йўл очиб беришган, бироқ сўнгида ўзлари қуршовда қолиб, кун бўйи жонжаҳди билан жанг қилишган. Бешови ҳам анча оғир ярадор бўлган. Бизникилар ёрдамга борганда беш оғайни охирги гранаталарини улоқтириб беҳуш ётган экан. Атрофда 100 га яқин немис солдати ер тишлаб қолибди.

— Бундай даҳшатли манзаралар «Ажал водийси»да ва умуман Кичик ерда деярли ҳар куни юз бериб турарди, — деди Андрей Ильич — урушдан сўнг ўша «Ажал водийси» деб аталмиш майдоннинг ўртасида снарядлар, бомбалар, миналарнинг парчаларидан улкан ёдгорлик монументи ўрнатилди. Бунақа ёдгорлик дунёда биттаю-битта. Ёдгорликка ўйилиб ёзилган ёзувда Кичик ердаги ҳар бир жангчининг устига фашистлар 1250 килограмм ажал юки ташлагани айтилган.

Ҳар йили ғалаба куни шонли 18-армиянинг ветеранлари шу ёдгорлик тагига тўпланиб, Новороссийск учун бўлган жангларда халқимиз бахт-саодати йўлида ҳалок бўлганларни тиз чўкиб эслайдилар.

Т. РУСТАМОВ.

УСТОЗ КОМАНДИР

Биринчи ўзбек совет ҳарбий саркардаларидан бири, 1919—1929 йилларда кавалерия полкининг алоҳида ўзбек отлиқ бригадаси командири, шунингдек Тошкентдаги бирлашган ҳарбий мактаб бошлиғининг ўринбосари бўлиб ишлаган Мирёқуб Мирбадалов билан 1925 йилда учрашган эдим.

Мен у вақтда оддий аскар бўлиб хизмат қилардим. Тўрт кунга рухсат олиб, Қизилтепага келгандим. Бу ерга комбриг ўртоқ Мирбадалов бошчилигидаги Ўрта Осиё бирлашган миллий ҳарбий мактаби тушган эшелон Тошкентдан келган бўлиб, энди юкларини тушираётган экан.

Отлар ва ҳарбий техникани вагонлардан тушираётган курсантларни томоша қилиб туриб қолибман. Мен пиёда аскар бўлганлигим учун солдатларга хос шинам кийинган бўлсам ҳам ҳарбий мактаб соқчилари мени ушлаб, комбриг Мирбадалов ҳузурига келтиришди.

Қизил аскарлик билетим йўқ эди. Фақат қўлимда менга тўрт кун дам олишга рухсат этилганлиги битилган қоғоз. У ҳам арабча ёзилган бўлиб курсантлар ўқиша олмайди. Уларнинг мендан шубҳаланишлари табиий эди. Бунинг устига мен русчани билмас эдим. Шунинг учун ҳақиқий қизил аскар эканлигимни тасдиқлайдиган гувоҳ керак эди. Бирдан ёдимга дўстим Рустам Каримович Абдураҳмонов тушди. Соқчи билан биргаликда унинг олдига келдик. Сўнгра Рустам билан бирга комбриг ҳузурига бордик.

Шундан сўнг мени қўйиб юборишди. Эртасига ҳарбий мактаб курсантларини Бўстон орқали Ғиждувонгача кузатиб қўйдим.

Ўшанда комбригдан ҳарбий мактаб курсантлигига қабул қилишни сўрадим.

— Албатта қабул қиламиз. Бироқ сиз ҳозирча ҳеч бўлмаса Рустам каби яхшироқ ўқишингиз керак. Биз бу ерда босмачиларни тугатганимиздан сўнг Тошкентга қайтиб борамиз. Қўмондонлигингиз сизни ўқишга юборади. Қизил командир бўлиб етишасиз.— деб кўнглимни кўтарди у.

Мирёқуб Мирбадалов билан иккинчи марта 1943 йилда учрашдим. Бу вақтга келиб мени Фрунзе номидаги ҳарбий академияга ўқишга юборишди. Мирбадалов бу академияда лекция ўқирди. Биз тез-тез учрашиб турардик. 1943 йил ноябрида у Собир Раҳимов билан биргаликда мени фронтга кузатиб қўйишди.

Мирёқуб Ҳидоятович Мирбадалов Совет Армияси сафида 36 йил давомида хизмат қилди. У ўзбеклар ва қозоқлар, туркманлар ва қирғизлар, тожиклардан миллий ҳарбий кадрлар тайёрлашга жуда катта ҳисса қўшди. У ташкил этган миллий ҳарбий мактаб кейинчалик В. И. Ленин номидаги Ўрта Осиё бирлашган ҳарбий мактаби бўлди. Мирбадалов Бухорода босмачиларга қарши курашда актив қатнашди. Фарғона водийсида босмачи шайкаларини тугатишда иштирок этди. Улуғ Ватан урушидан сўнг эса Узоқ Шарқда корпус штабининг бошлиғи, армия штаби бошлиғининг биринчи ўринбосари вазифаларида ишлади.

Бугун Ғалаба кунида ўзининг бутун ҳаётини Ватан ҳимоячисидек шарафли касбга бағишлаган Мирёқуб Ҳидоятович каби ўзбек фарзандларини зўр ҳурмат ва эҳтиром билан хотирлаймиз.

Ҳ. ҲАМИДОВ,
истеъфодаги гвардиячи полковник.

УРУШНИНГ НОМИ ЎЧСИН

Хизмат юзасидан командировкада Андижонда бўлдим. Ажойиб одамлар билан суҳбатлашдим. Қўрғонтепа районидаги Навоий номли колхозда навбатдаги лекцияни ўқиб бўлганимиздан кейин сийрак соқолли, азамат гавдаси полвон бўлганлигини билдириб турган бир қарияни таништиришди.

— 8-бригадамизда сувчиларга энг яхши маслаҳатчи. Улуғ Ватан урушининг III группа инвалиди. Шунга қарамай пахтакорликни ташлагиси келмайди. — дейишди колхоз раҳбарлари.

Шу куни Шерали отаникида бўлдик.

Дастурхон атрофида бир пиёла чойдан кейин отадан фронт хотираларидан сўзлаб беришни илтимос қилдим. Ота янги қуйилган чойдан бир хўплади-да ҳикоясини бошлади...

1943 йилнинг ёз ойлари. Фашист газандалари бутун фронт бўйлаб чекинаётган бўлсалар ҳам, ҳар бир қарич ер учун тиш-тирноғи билан қаршилик кўрсатардилар. Биз жанг қилаётган 1329-артиллерия полки Орёл-Курск йўналишида душманга қақшатқич зарба бераётганди. Танкка қарши отувчи тўп расчётида 9 киши бор эди. Улар орасида мен — ўқловчи ва шофёр Икромжон Қаҳҳоровлар Ўзбекистондан эдик.

Июлнинг охирги кунларидан бирида тўп янги ерга кўчирилди. Командирнинг кўрсатмасига биноан Икромжон машинани буғдойи ўриб олинган жойда тўхтатди. Расчёт тўпни ўрнатишга киришди. Командир расчёт аъзоларига кўрсатмалар бераётган пайтида снаряд унинг бошини учириб кетди, кейин машинага тегиб уни ёндириб юборди. Кабинадаги Икромжон негадир чиқавермас эди. Душман устма-уст отиб турарди. Шунда мен унинг ярадор бўлганини пайқаб қолдим. Машинанинг орқа томонидан келиб эндигина уст-бошлари ёна бошлаган Икромжонни кабинадан аранг тортиб олдим ва яқин орадаги бомба чуқурига ташлаб қўйдим. Тезда махсус машина уни госпиталга олиб кетди. Кейин жанг бошланиб кетди..

Урушдан қайтгач, Шерали ака бир неча йил колхозда меҳнат қилди. 1970 йилда пенсияга чиқди. Жанговар дўсти Икромжонни кўп қидирди. 1972 йилда Икромжон Қаҳҳоровни топди. У «Наманган ҳақиқати» газетасида «Қаердасиз, қуролдош дўстим?» сарлавҳали мақола босилгандан сўнг Шерали аканикига кириб келди.

Икки жанговар дўст ўша куни эрталабгача ухламай жанговар йилларни эслашди. Урушдан кейинги ҳаётини бир-бирларига ҳикоя қилиб беришди.

Икромжон Қаҳҳоровга давлат томонидан бепул «Запорожец» автомашинаси берилган. Ҳозирги кунда у Тўрақўрғон районидаги Қўрғонча қишлоғида ўз оиласи билан бахтли ҳаёт кечирмоқда. Машинаси билан тез-тез халоскорининг олдига келиб туради. Шерали ота унга қад кўтараётган Қўрғонтепа шаҳрини, Советободни, улкан қурилиш — Андижон сув омборини томоша қилдирди.

— Урушни биз кўрдик, эндиги авлодлар асти кўрмасин, — дейди Шерали ота ҳикоясини тугатаркан. — Америкалик урушсеварлар нейтрон бомбасини ўйлаб топишибди. Ўтган урушнинг доғи ҳали оналар, болалар юрагидан кетгани йўқ-ку! Урушнинг номи ўчсин!

Озод АЗИМОВ.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми партия ва хўжалик органларида кўп йил, самарали ишлаганлиги учун ва туғилган кунига олтмиш йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон Компартияси Хива район комитетининг биринчи секретари Мадамин Маткаримович **Маткаримов**ни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

ТЕЗ ВА СОЗ ҚУРАЙЛИК

Республика қурилиш ва монтаж ташкилотларининг қатор коллективлари май олди социалистик мусобақасига қўшилиб, пудрат ишлари бўйича, шу жумладан, қора металлургия, енгил, пахта тозалаш саноати ҳамда бошқа қатор соҳалар бўйича тўрт ойлик планни муддатидан илгари бажардилар.

Ангрендаги «Резинотехника» заводи, «Навоиазот» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Олмалиқ химия заводи, Фарғона минерал ўғитлар заводи, Бекобод металлургия заводи, Сирдарё ва Навоий ГРЭСи, Навоий цемент заводи, Наманган области Поп шаҳридаги нотўқима материаллар фабрикаси. Хива гилам комбинати ва бошқа ишга тушириладиган объектлар қурилишларида тўрт ойлик план муваффақиятли бажарилди.

Ўзбекистон ССРнинг асосий министрликлари ва идоралари бўйича пудрат ишлари планининг бажарилиши қуйидагича бўлди: (биринчи устун — министрлик ва идоралар, иккинчи устун — апрель ойида планнинг бажарилиши, учинчи устун — январь-апрель ойларида планнинг бажарилиши, тўртинчи устун — 1978 йилнинг январь-апрель ойларида 1977 йилнинг январь-апрелига нисбатан процент ҳисобида).

Ўзбекистон ССР Қишлоқ қурилиши министрлиги	100	103	105
«Главташкентстрой»	101	101	104
Ўзбекистон ССР Сув хўжалиги министрлиги	102	105	102
«Узглавводстрой»	108	108	105
Ўзбекистон ССР Автомобиль йўллари қуриш ва улардан фойдаланиш министрлиги	110	115	109
«Главсредазирсовхозстрой» (Ўзбекистон ССР территорияси бўйича)	103	103	102
«Узколхозстрой»	106	106	109

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги ҳамда республика Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги Белоруссия қурувчиларининг тажрибаси бўйича хўжалик юритишнинг янги методига ўтиб ишладилар. Улар бинокорлик товар маҳсулотлари умумий ҳажми бўйича планни бажардилар. Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги бўйича маҳсулот ишлаб чиқариш плани ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 104 процент, Ўзбекистон ССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги бўйича эса 105 процент бажарилди.

Шу билан бирга министрликлар ва идоралар бўйича рангли металлургия, озиқ-овқат, гўшт, сут, химия ва нефть химия саноати объектлари, «узплодоовощвинпром» ҳамда бинокорлик материаллари саноати қурилишида тўрт ойлик план бажарилмади.

Маржонбулоқ олтин-руда комбинати, Олмалиқ тоғ-металлургия комбинати, Чирчиқдаги «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Навоий электрохимия комбинати, Самарқанд суперфосфат заводи, Ильичевскдаги ғишт заводи, Қувасой ва Оҳангарон цемент заводлари, Бухоро ип-газлама комбинати, Гулистон, Косон шаҳарларидаги ёғ-экстракция заводлари, Жиззах уйсозлик комбинати ва Жарқўрғондаги силикацит маҳсулотлари заводи қурилишларида ишлар қониқарсиз аҳволда.

Министрликлар ва идораларнинг қурилиш ва монтаж ташкилотлари йилнинг биринчи ярмида ишга тушириладиган объектларда ишчи кучлари ва маблағларни марказлаштириш бўйича қўшимча чораларни кўришлари зарур. Буюртмачи министрликлар ва идоралар эса мазкур объектларга ўз вақтида материаллар етказиб беришлари ҳамда бу ерда ишга тушириш, созлаш ишларини ўтказишни таъминлашлари керак.

Область, шаҳар, район партия комитетлари, қурилишларнинг партия комитетлари йилнинг биринчи ярмида ишга тушириладиган объектларни белгиланган муддатда фойдаланишга топшириш учун социалистик мусобақани янада кенг авж олдириб юборишлари, қурилиш ишлаб чиқариши самарадорлиги ва сифатини кун сайин оширишлари, бунинг учун КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг Сибирь ва Узоқ Шарқ районлари бўйлаб сафари чоғида берган йўл-йўриқлари, ВЛКСМ XVIII съездида сўзлаган нутқида, «Тикланиш» китобида олға сурилган фикрлар асосида партиявий таъсир ўтказиш ҳамда назоратнинг барча формаларидан самарали фойдаланишлари керак.

Ғафур Ғулом туғилган куннинг 75 йиллигига

АЗИЗ АСРИМИЗНИНГ АЗИЗ КУЙЧИСИ

ФАХРИМИЗ

Ғафур Ғулом қирқ йилдан мўлроқ давом этган серқирра ва мазмундор ижодининг барчасини — биринчи жумласидан охирги мисрасигача доҳий Ленинни, Коммунистик партияни, социалистик революцияни, она халқининг совет давридаги бахтиёр ҳаётини ва унинг янада порлоқ келажагини баралла куйлашга сафарбар этган оташнафас шоир эди.

Адиб ижодининг ибратли ўринларидан бири шундан иборатки, у ҳамиша халқ билан ҳамнафас бўлган. Унинг илҳом манбаи — совет халқининг қаҳрамонона кураши ва мардонавор меҳнатидир.

Ғафур Ғулом ғоят ҳозиржавоб шоир эди. Бу ҳозиржавоблик асосида юксак ижтимоий онг ва улкан талант ётади. Ахир замон воқеаларининг етакчи тенденцияларини тўғри англаш, уларни ўз вақтида ва юксак бадиий савияда тасвирлай билиш учун чиндан ҳам тоғдай талант керак эди. Ғафур Ғулом эса худди ана шу хил совет шоирларининг забардастларидан бири эди.

Севимли ёзувчимиз асарларининг халқ орасида ғоят шуҳратдор бўлиши сабабларидан бири — уларнинг тематик актуаллигидир. Ҳаётнинг энг муҳим масаласи, энг керакли гапи Ғафур Ғулом шеърларида ифодаланган бўларди. Бу ижодий принцип шоирнинг бутун ижоди учун характерлидир. Шунинг учун ҳам унинг ижодини халқимизнинг шеър билан битилган бахтномаси деб аташ мумкин. Чунки бу ижодий хазинада совет даври ўзбек халқи тарихининг барча йирик ҳодисалари ўзининг бадиий ифодасини топди. Унинг поэтик китобларидан коллективлаштириш ва индустрлаштириш даврларининг ҳароратли нафаси уфуриб туради. «Турксиб йўлларида» сарлавҳали машҳур шеъри шу улкан қурилишнинг бадиий ёдгорлиги бўлиб қолди. Ўзбекистонда коллективлаштириш даврининг тарихи ҳақида гап кетганда беихтиёр Кўкан батрак ёдга тушади, партия ва ҳукуматимиз ерни умрбод ва бепул колхоз ва колхозчиларга тақдим қилгани ҳақида гапирилар экан, Ғафур Ғуломнинг «Икки васиқа» асарини, ундаги Ҳайдар чўққи образини эслаймиз.

Мамлакатимизда маданий революция йилларида худди шу мавзу Ғафур Ғулом ижодида етакчи ўрин эгаллади. Коммунистик ахлоқ тарғиботчиси бўлган шеър ва ҳикоялари, «Ёдгор», «Шум бола» повестлари ўша йилларда яратилди.

Улуғ Ватан уруши бошланганда шоир қаламини найзага айлантирди. «Кузатиш», «Соғиниш» каби шеърларида азиз фарзандини фронтга жўнатиб, ёвни енгиб тезроқ омон қайтгин, деб тилак тилаган ватанпарвар совет кишисининг ғоят таъсирли лирик образини яратди. Урушнинг энг шиддатли дамларида айниқса ёрқин намоён бўлган совет кишисининг ватанпарварлиги ва инсонпарварлиги, Ленин ишига садоқати ва халқлар дўстлиги туйғуси «Сен етим эмассан» шеърининг ҳар мисрасига жо қилинган.

Ёзувчи Улуғ Ватан урушидан сўнгги давр ижодига мансуб бўлган ҳар бир асарида халқимиз ҳаёти ва курашининг бирор саҳифаси бадиий образларда куйланган. Бу давр Ғафур Ғулом поэзиясининг лирик қаҳрамони коммунистик аҳлоқ соҳиби бўлган замондошимиздир. Худди шу давр ижодий маҳсули учун Ғафур Ғулом мамлакатимизнинг Ленин мукофотига сазовор бўлиши тасодифий ҳол эмас.

Унинг ижоди ҳақиқий халқчилликнинг энг яхши мисолларидан бири бўла олади. Унинг бош ижобий қаҳрамони замондоши бўлиб, шу совет кишисининг ҳис-туйғуси, меҳнати ва зафари, шодлик ва ташвишлари шоир қалбининг ҳароратини ташкил этади. Шунинг учун ҳам севимли шоиримизнинг ҳар сўзи халқимизнинг қалб туйғуси бўлиб чиқади. У ҳақиқий халқ шоири эди. Ғафур Ғулом ўзбек совет адабиётининг мавзу диапазонини, бош ижобий қаҳрамонини, ижодда новаторлигини, бадиий шаклини, хуллас, эстетик принципларини илк бор белгилаб берган устозларимиздан биридир.

Адиб социалистик тузумнинг ҳам фаол қурувчиси, ҳам оташин куйчиси эди.

«Ғафур Ғулом жасоратли, дадил шоирдир, унинг ҳар бир чиқиши, албатта бирор янгилик олиб келади», — деган эди Ҳамид Олимжон. Чиндан ҳам, Ғафур Ғулом ижодининг энг гўзал фазилатларидан бири унинг бадиий баркамоллигидир. У Шарқ классик адабиёти ва халқ оғзаки ижоди анъаналарини, жаҳон ва рус адабиёти анъаналарини чуқур эгаллаб, ижодий давом эттирди ва уларни замон талаблари билан пайванд қилиб, янги хил ижод бунёд этди. У новатор шоир сифатида шундай даражага кўтарилдики, биз бугун совет адабиётида ғафурона шеър деган тушунча борлигини эътироф қиламиз. Бу тушунча, актуал темада ҳозиржавоблик билан ёзилган бадиий мукаммал фалсафий шеър, деган мазмунни ўз ичига олади.

Ғафур Ғулом ижодининг бадиийлиги шоир яратган образлар, у топган ташбеҳлар ҳаётийлиги, мазмунга мос ва хослиги, нафис ва оригиналлиги билан тавсифланади.

Ёзувчининг таланти серқирра эди. Шунинг учун ҳам унинг поэтик ижоди ҳақида айтилган таҳсинларни адибнинг насрий ва ҳажвий, публицистик ва илмий асарларига ҳам тўла татбиқ этиш мумкин.

У Шарқ маданиятининг чуқур билимдони, фольклор, классик адабиёт ва бугунги ижодимизнинг доно тадқиқотчиси эди. У моҳир таржимон бўлиб, она халқини жаҳон маданиятининг ўнлаб асарлари билан ошно қилди; ўзбек тилида Пушкин ва Толстой Ғафур Ғулом иборалари билан гапиради, саҳнада у Шекспир қаҳрамонларига сўз ўргатади. Ҳар қандай ҳақиқий улкан талант бошқаларга ибрат бўлади, устозлик қилади. Ғафур Ғулом ҳам шундай эди. Унинг ижодини Абулқосим Лохутий бундай таърифлаган эди:

«Ғафур Ғулом — социалистик ўзбек маданияти ва бутун совет халқлари маданияти хазинасидаги ярақлаб турадиган тугма талантлардан, олмослардан биридир. Бу олмоснинг қирраларида улуғ Навоий авлодлари томонидан асрлар оша эҳтиётлик билан асраб келтирилган ажойиб сўз санъати жилва беради».

Айни вақтда ўзбек совет адабиётида Ғафур Ғуломнинг шеърларида эстетик тушунчаси шаклланган, ижодда унинг изидан бораётган, адибнинг шахсий ва сиртқи тарбиясини олган ёзувчилар ҳам кўп. Бу ҳол ижодда Ғафур Ғулом анъаналарининг барқарорлиги ва барҳаётлигидан далолат беради.

Ғафур Ғулом бор бадиий қувватини тўла равишда Ленин ғояларига бағишлаган улуғ ўзбек санъаткори эди. У ҳамиша фахримиз бўлиб қолади.

Лазиз ҚАЮМОВ,
профессор, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти лауреати.

Ғафур Ғулом ҳам ижодкор, ҳам инсон сифатида чинакам маънодаги халқчил эди. У ҳамиша омма билан бирга яшарди. Шоир билан бевосита учрашувлар халқ қалбида унутилмас ёрқин дақиқалар бўлиб қолар, халқ билан мулоқот эса шоирга янги ажойиб асарларнинг илҳомини туҳфа этарди. Матбуотда илк марта эълон қилинаётган ушбу сурат, шунчаки суратмас, энди у ўша унутилмас қизғин учрашувларнинг жонли бир лаҳзасини ўзида тирик сақлаб қолган ноёб бир ёдгорликдир.

ШОИР МЕРОСИДАН ҚАТРАЛАР

ҚАРДОШ ОИЛАДА...

Инқилоб тонгида Ленин имзосин
Халқимиз бахтига битуклиги бор.
Шунингчун ўзбекнинг катта овозин
Қардош оилада етуклиги бор.

Мирзачўл тупроғин сурмадек тортиб,
Гигантлар қурмоқлик букун ишимиз.
Яна миллионларни карвонга ортиб,
Рулдадир ақлимиз, ҳар бир кишимиз.

Ваъда қилганини битирмакликдек
Энг етук эҳтиром ўзимизга хос.
Дўстликни ерига еткирмакликдек
Олтин ғишт қўйилган каттакон асос.

Россия, Қозоғистон, Украинанинг
Доим ғалабаси бизга ҳавасдир.
Баркамол мамлакат — ғолиб сийнанинг
Уфқлар кенглиги бизга нафасдир.

Бошдан қуйироқда бўлса ҳам юрак,
Бир вужуд эътибор бутунлиги-ла.
Жанубда юрагинг бўлмагим керак
Сендек ҳимоятим устунлиги-ла.

Меҳнатим эркалаб, ушбу сўзимни
Бир оз ғурур билан айтиб юбордим.
Эй, Ватан, фидойинг қилиб ўзимни,
Буюрган чоғингда тоғлар қўпордим.

Бола кулгусидек саломим сенга,
Бахтимни бунчалар баланд — оширдинг,
Қуёшдек мўътабар камолим сенга,
Ҳаётим жомини ғоят тоширдинг.

Инқилоб тонгида Ленин имзосин
Халқимиз бахтига битуклиги бор.
Шунингчун ўзбекнинг катта овозин
Қардош оилада етуклиги бор!

УЧУВЧИНИНГ ҚЎШИҒИ

Забаржад кўк сари учади лочин
Ва осмон тинглайди қанотин кучин.
Шунчалар фазога кўтарилайким,
Лочин қўшиғини айтсин моторим.
Булут чўққисида қанотлар олмос,
Шафақда юз ювиш биздайларга хос.
Юксакда сузгучи шу мовий туман,
Лочин қанотимдан қолади тубан.
Учамен севимли Москва томон,
Ватан хизматичун фидо бўлсин жон.
Хайр энди, омон бўл, жонажон водий,
Чаман пахтазорлар, бор бўл абадий.
Яшна, ҳалол меҳнат, яша, гул қишлоқ!
Зумрад сувлар оқсин доим шарқироқ.
Жаранг-ла, гулбоғлар маскани диёр.
Омон бўл, кўз нурим, қирқ кокилли ёр.
Кўкда чалай мардликнинг созин,
Билиб қўйсин душман, ўзбек парвозин.
Мард қўлда янгратиб кураш танбурин,
Ёв бошига қуяй куршун ёмғурин.
Халқлар оиласин бузолмас душман,
Дўстларга жонимни қурбон қилганман.
Мен улуғ ўлканинг озод лочини,
Партия йўл бошлар, йўлларнинг чини.

22/II 1941 й.

ЭСДАЛИКЛАРДАН

БИР ШЕЪР ХУСУСИДА

Ғафур ака билан кўп йиғинларда бирга бўлганман, жуда кўп суҳбатларини эшитганман. Кўп шеърларини оққа ҳам кўчирганман, ҳали матбуотда эълон қилинмасдан ўқиганларим ёдимга тушади.

Ғафур ака 1933—1934 йилларда «Қизил Ўзбекистон» газетасида ишлаган пайтларида «Кўкан батрак»ни ёзиб ўтирганларини ҳам кўрганман. Уруш йилларида Ғафур ака жуда кўп ажойиб шеърлар ёздилар. Ана шу шеърлардан «Вақт», «Соғиниш», «Сен етим эмассан» ва бошқаларни ёзганларида дастлаб «Қизил Ўзбекистон»да эълон қилдирганлар. Бирор янги шеър ёзган кунлари дарҳол редакцияга келар, адабиёт бўлимидан ҳам аввал қишлоқ хўжалик бўлимига кириб келар эдилар. Боиси шуки, бу бўлимда Ғафур аканинг энг қадрдон дўстларидан бири, ҳамкур синфдошлари Аҳмадшо Шораҳмедов ҳам ишлар эдилар. Кабинетга киришлари билан салом-аликдан кейин шоша-пиша қўлимга янги шеърни тутқазиб:

— Қани, мулла Салоҳиддин, бир ўқиб юборинг, — дер эдилар. Ҳали сиёҳи қуримаган шеърни завқ билан ўқирдим. Аҳмадшо ака, Ҳабиб Нўъмон диққат билан қулоқ солиб туришарди. Шеър ўқиб бўлингач, Ғафур ака Аҳмадшо акага кўзойнак тепасидан қараб: «Аҳмадшо, қалай, боплабманми, сенларга ёқадими?» деб сўрарди. Биз ҳаммамиз шеърнинг яхши ёзилганини, баъзан бир хил сўзларни ўзгартириш кераклигини айтишга ҳам журъат этардик. Ғафур ака шеърга яна бир кўз югуртириб, «Майли, бундай қилса ҳам бўлади», — деб сўзларини алмаштириб қўярди. «Соғиниш», «Вақт», «Сен етим эмассан» ва бошқа шеърларни газетага чиқмасдан дастлаб шу йўсинда ўқиган эдик.

Ғафур Ғулом уруш йилларида ёзган шеърларининг деярли кўпчилиги менга таниш. Аммо яқинда Ғафур аканинг ҳали ҳеч ким эшитмаган янги шеърлари топилиб қолди. Буни «Гулистон» журнали бош редакторининг ўринбосари дўстим Ваҳоб Рўзиматов Ғафур аканинг қўлёзмалари орасидан топибди ва бир нусхасини менга ҳам лутфан тақдим этди. Бу сатрлар, гарчи ҳали матбуотда эълон қилинмаган бўлсада, мени ва бутун оиламизни ғоятда хурсанд қилди. Ҳали ёзиб тугалланмаган бу шеър марҳум отамиз ўз даврида республикага таниқли ўқитувчи Ҳасан Исломовга бағишланган эди. Шеърнинг сарлавҳаси ҳам «Ҳасан ота»:

Етмиш ёшни ўтиб кетган
бегидиру беғубор,
Аммо ёниқ кўзларида
мустаҳкам виқор.
Кўра олур ерда ётган
бир игнани-да,
Нимдошгина парча гулли
гуппи эгнида.
Қиш кунлари кийиб олур
қирғизча телпак.
Ирғай асо қўлда бўлса,
жуда югурдак.
Афсонавий Хизир каби ҳар
ерда ҳозир
Халқи учун хизмат бўлса
тепада нозир.
Ёзилмади, керак эмас,
унинг адреси
Уни танир Ўзбекистон
ёшу қариси...

Бу сатрларда устоз шоир отамнинг сиймосини шундоққина кўрсатиб қўйганига қойил қолдим.

Улуғ Ватан урушининг дастлабки кунларида армия сафида бўлган бир укамнинг фронтда ҳалок бўлгани ҳақида қорахат олдик. Ўша пайтда 70 ёшдан ошган отам ва онам учун бу жудолик оғир мусибат эди. Отам қирқ йил ўқитувчилик қилиб, пенсияга чиққан бўлсаларда, Октябрь районидаги Қизил Шарқ маҳалласида комиссия раиси бўлиб халққа бошчилик қилиб юрардилар. Қорахат отамнинг қаддини букмади, аксинча ғазабини яна қўзғатиб юборди. Худди ўша кунлари — урушнинг дастлабки кунларида Ҳамза номли театр биносида шаҳар кексаларининг мамлакат мудофаасига бағишланган йиғини бўлди. Залда ўтирган отам ҳам сўз сўрадилар. Минбарда оппоқ соқолли, баланд бўйли кекса отам пайдо бўлади. Бир оз залга тикилиб тургач, сўз бошладилар:

— Биродарлар, бошимизга зўр ташвиш тушди. Юртимизнинг тинчи бузилди. Ватанимизга фашист деган аблаҳ нопок қадамини босмоқда. Тўғри, сиз — биз уруш бўлаётган жойлардан анча узоқдамиз. Аммо юртимиз бир. Гитлерчилар бугун Украина ерларини топтаётган бўлса, эртага бизнинг еримизга ҳам даҳл қилиши мумкин. Бутун кучимизни маккор ёвни енгишга қаратишимиз керак,— дедилар. Кейин ёнларидан бир парча қоғозни олиб, «Мана бу қорахат, ҳалок бўлган бир фарзандим ўрнига икки фарзандимни фронтга жўнатаман. Мана ,ўғлим Зуҳриддин. Мана буниси Қамариддин. Мен мингдан-минг розиман, фронтга бориб ёвдан аканглар учун ва бошқа ҳамма яхши одамлар учун қасос олинглар», деб залга укаларимни кўрсатдилар ва қадимий одатга кўра укам Зуҳриддинга қилич топширдилар. (Мана шу воқеа «Ленин ва Ўзбекистон» деб номланувчи ҳужжатли фильмда ҳам намойиш этилди.

Ўша даҳшатли кунлардаги бу гап шоир Ғафур Ғуломда ҳам катта таассурот қолдирган.

Мана орадан қанча йиллар ўтиб кетди. Хонам тўрида ҳамиша табассум-ла боқиб турган Ғафур Ғулом сиймосига қараб, севикли шоиримизни эсладим. Унинг совет адабиёти учун қолдирган бебаҳо дурдоналарини кўз олдимга келтирдим. Ҳамиша янгилик учун курашган, Совет ҳокимиятининг дастлабки кунлариданоқ халққа илм-маърифат берган оддий бир ўқитувчи — отамнинг ҳурматли шоиримиз Ғафур Ғулом назаридан четда қолмаганига таҳсинлар ўқидим.

Салоҳ ҲАСАН,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими, журналист.

оламда нима гап

ҲАМКОРЛИК ВА ИШОНЧ РУҲИДА

Бутун жаҳон КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг ГФРга қилган визитини зўр эътибор билан кузатиб турди. Чет мамлакатларнинг матбуоти, давлат арбоблари Совет Иттифоқи билан Ғарбий Германия ўрасида олиб борилган музокаралар ва учрашувлар СССР билан ГФР ўртасидаги муносабатларни яхшилаш ва кенгайтириш соҳасида сезиларли из қолдиради, Европа ва жаҳондаги иқлимнинг соғломлаштирилишини мустаҳкамлашга ёрдам беради, деб ишонч билдирмоқдалар.

Л. И. Брежнев билан Г. Шмидтнинг суҳбатларида, деб ёзади **«Рейнише пост»** газетаси, ҳар икки томон қуролланиш пойгасини тўхтатишга интилаётганлиги яққол намоён бўлди. Бу эса, газетанинг фикрича, қуролсизланиш масалалари юзасидан олиб борилаётган музокараларда илгари силжиш учун яхши заминдир.

«Франкфуртер рундшау» газетаси қуйидагиларни таъкидлаб ўтади: жаҳон миқёсида қуролсизланиш проблемалари, қурол-яроғ устидан самарали назорат ўрнатишни таъминлаш ва қурол-яроғларни чеклашга қаратилган тадбирлар Совет—Ғарбий Германия суҳбатларининг энг муҳим мавзуларидан бири бўлди. Ҳар икки томон, деб қайд қилади газета, стратегик ҳужум қуролларини чеклаш тўғрисидаги Совет — Америка битимининг тезроқ тузилишидан, Марказий Европада қуролли кучлар ва қурол-яроғларни ўзаро қисқартириш тўғрисида Венада олиб борилаётган музокараларда илгари силжишдан манфаатдордир.

«Нойе Рур-цайтунг» газетаси кескинликнинг юмшатилиши СССР учун ҳам, ГФР учун ҳам наф келтиради, деб таъкидлайди. Газета ҳар икки мамлакатнинг раҳбарлари ўзаро ишончни мустаҳкамлашга интилаётганлигини уқтириб ўтади.

«Зюддойче цайтунг» газетаси Совет Иттифоқи ГФР билан иқтисодий муносабатларни анча ривожлантиришга ва жумладан, машинасозлик соҳасида ҳам Ғарбий Германия фирмалари билан кенгроқ кўламдаги кооперативлаштиришга тайёр эканлигига эътиборни жалб этади.

Венада чиқадиган **«Фолькcштимме»** газетаси Бонндаги учрашувлар амалий ва ижобий вазиятда ўтаётганлигини мамнуният билан қайд қилади. Бу музокаралар Европада тинчлик иши учун, ҳар икки мамлакат ўртасидаги муносабатларни янада ривожлантириш учун принципиал аҳамиятга молик бўлган масалаларни ҳал этиш йўлларини қидириб топишга интилиш руҳи билан суғорилган.

Л. И. Брежнев Бонида айтганидек, қуролсизланиш кечиктириб бўлмайдиган сиёсий масаладир, деб ёзади Америка АП ахборот агентлиги. Л. И. Брежнев билан Г.Шмидт Марказий Европада қуролли кучлар ва қурол-яроғларни қисқартириш ҳақидаги музокараларда ва стратегик ҳужум қуролларини чеклаш ҳақидаги Совет-Америка музокараларида ижобий натижага эришилишидан ғоят манфаатдор эканликларини билдирдилар.

Англияда чиқадиган **«Таймс»** газетасининг редакцион мақоласида бундай дейилади: «Бу визит ғоят муҳимдир. Л. И. Брежнев айтганидек, бу визит шунинг учун ҳам муҳимки, СССР билан ГФР ўртасидаги муносабатларнинг аҳволи халқаро кескинликни юмшатишнинг, Европада ва бошқа қитъаларда ҳам тинч-тотув яшашнинг сезиларли кўрсаткичидир».

Монголиянинг **«Унэн»** газетаси, совет раҳбари баён этган муҳим таклифлар халқаро кескинликнинг юмшатилишини чуқурлаштириш учун курашишда янги босқич бошланганлигидан далолат беради, деб қайд қилади.

Л. И. Брежнев, — деб ёзади Чехословакиянинг **«Руде право»** газетаси, Бонида Совет Иттифоқи стратегик қуролларни чеклаш тўғрисидаги Совет—Америка музокараларида ижобий натижаларга эришилишини астойдил истайди, деди. Л. И. Брежнев Совет Иттифоқи ҳарбий устунликка эришишга интилмайди, тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлашга ҳаракат қилмоқда, деган фикрни изҳор қилди. Бу фикр ҳам совет таклифлари ижобий характерга эга эканлигини тасдиқлайди. Совет Иттифоқининг СССР янги Конституциясида қонуний равишда мустаҳкамлаб берилган тинчликсеварлик сиёсати буни исбот қилади.

(ТАСС).

БУГУН — ЧЕХОСЛОВАКИЯНИНГ МИЛЛИЙ БАЙРАМИ — МАМЛАКАТ ФАШИСТ БОСҚИНЧИЛАРИДАН ОЗОД ЭТИЛГАНЛИГИНИНГ 33 ЙИЛЛИГИ

БАҲОР ВА ОЗОДЛИК БАЙРАМИ

Бугун Чехословакияни фашист босқинчиларидан Совет Армияси озод қилган кунга 33 йил тўлди. Совет қўшинлари 1945 йил ўша унутилмас май кунида Чехословакияда душманни бутунлай тор-мор қилиб, мамлакат пойтахти — Прагани озод этдилар.

Мамлакатнинг Совет Армияси томонидан озод этилиши чех ва словак халқларига эркин ва бахтли ҳаёт йўлинигина очиб бергани йўқ. Бу озодлик СССР билан Чехословакия ўртасидаги янги типдаги муносабатларни ривожлантиришда тарихий босқич бўлди. Урушдан кейин ўтган бутун 33 йил мобайнида, дўстлик, мустаҳкам жанговар иттифоқ, ҳар томонлама ҳамкорлик ана шу муносабатларнинг асосий мазмуни бўлди. Шу боисдан 9 май байрами чехословак ва совет халқлари дўстлигининг байрами ҳамдир.

Социалистик Чехословакия билан Совет Иттифоқи дўстлигининг чуқурлиги, ҳамкорлигининг кўлами мамлакат озод этилганлигининг бу йилги санаси арафасида айниқса яққол сезилиб турибди. Бу ҳамкорлик чинакам космик юксакликларга етди. Халқаро космик экипажнинг муваффақиятли парвози ана шундан далолат беради. Ўртоқ Л. И. Брежнев космос қаҳрамонларига Совет Иттифоқининг юксак мукофотларини топшира туриб, социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг қардошларча дўстлиги ва ҳамкорлиги планетамиздан коинот бўшлиқларига чиқди, деганида буни жуда аниқ ифодалади.

Космик экипаж составида ўзининг совет ўртоқлари билан биргаликда Чехословакия космонавти В. Ремек ҳам бор эди.

Чехословакиянинг ўнлаб саноат корхоналари тарихий санани план топшириқларини ошириб бажариш билан кутиб олдилар, Прага метрополитенининг янги линияларини қуриш, Яслосвк-Богуницада атом электростанциясини барпо этиш ва шу беш йилликдаги бошқа энг муҳим объектларни бунёд этиш графикда белгиланганидан илдам бормоқда. Яқинда бутун мамлакатда бўлиб ўтган район партия конференциялари халқ Коммунистик партиянинг ЧССРда ривожланган социалистик жамият қуришга қаратилган сиёсатини тўла-тўкис қўллаб-қувватлаётганлигини намойиш қилди.

А. КОНДРАШОВ.

СССР БИЛАН АҚШ ДЕЛЕГАЦИЯЛАРИНИНГ УЧРАШУВИ

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Америка Қўшма Штатларининг делегациялари ялпи қирғин қуролининг янги турлари ва системаларини тақиқлаш ҳамда ана шу контекстда радиологик қуролни тақиқлаш тўғрисидаги масала юзасидан музокараларни давом эттириш мақсадида Женевада 1978 йилнинг 6 февралидан 4 майигача учрашувлар ўтказдилар.

Томонлар музокаралар чоғида муҳокама этилган турли масалаларни ҳал этишга алтернатив ёндашувларни баён қилдилар. Радиологик қуролни тақиқлаш тўғрисида тузилиши мумкин бўлган конвенцияни ишлаб чиқиш давом эттирилди.

Томонлар келишиб олинган муддатда музокараларни давом эттириш тўғрисида келишиб олдилар.

(ТАСС).

АГРЕССОРЛАР ВА УЛАРНИНГ ҲОМИЙЛАРИ

Ангола Халқ Республикасининг мудофаа министрлиги маълум қилдики, жанубий африкалик ҳарбийларнинг агрессияси натижасида кексалар, хотин-қизлар, болалар бўлиб тинч аҳолидан 600 дан ортиқ киши ҳалок бўлган, 450 га яқин киши жароҳатланган.

4 май тонг отардаги ана шу бостириб кириш чоғида Жанубий Африка ҳарбийлари «Мираж» қирувчи-бомбардимончи самолётларидан, Америкада ишлаб чиқарилган «С-130 Геркулес» ҳарбий транспорт самолётларидан, Англиянинг «Канберра», Франциянинг «Пума» вертолётларидан фойдаланди. Агрессор Ангола территориясининг ичкарисига 280 километр бостириб кириб аҳоли яшайдиган Касинга пункти билан намибиялик қочоқларнинг ўша ердаги лагерини бомбардимон қилди. Шундан кейин 500 кишилик парашют десанти ташланди.

Ангола Халқ озодлик қуролли кучлари (ФАПЛА) агрессияни даф этиб, битта «Мираж» самолётини уриб туширди. Агрессор ўлдирилган ва жароҳатланганлардан иборат талафотлар ҳам берди.

(ТАСС).

КОБУЛДА МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Афғонистонда апрель революцияси Халқ демократик партияси раҳбарлигида амалга оширилди. Баралла айтаманки, 27 апрелдаги революцион воқеалар армия офицерлари тор группасининг иши эмасди. 1965 йилнинг январида тузилган партиямиз армияда катта тарбиявий ишлар ўтказди, тараққийпарвар кайфиятдаги ҳарбийларни мамлакатда ҳукмронлик қилган аристократик юқори табақалар зулмидан халқни қутқариш учун курашга сафарбар этди. Бу ерда бўлиб ўтган матбуот конференциясида Афғонистон Демократик Республикаси Революцион кенгашининг Раиси ва Бош министри Нурмуҳаммад Тарокий ана шу гапларни айтди.

Н. Тарокий мамлакатдаги революцион портлаш сабабларини тушунтириб айтдики, Довуднинг аввалги режими халққа берган ваъдаларини бажармади. У ўз ваъдаларига зид ҳолда тараққийпарвар кучларни мамлакатни бошқаришда қатнашишдан четлаштирди. Кейинги вақтларда ҳукмрон доиралар Халқ демократик партиясидан ўч олишга тайёргарлик кўриб, ХДП активларини қаттиқ жазоладилар ва таъқиб этдилар, партиянинг кўпгина раҳбарлари турмаларга ташланди. Шундай қилиб, партия тамомила маҳв этилиши хавф-хатари ёқасига келиб қолди. Шундай шароитда партия раҳбарлиги афғон армиясидаги сафдошларига мурожаат қилиб, уларни қуролли курашга отланишга даъват этди. 27 апрелда Афғонистонда революция ғалаба қозонди.

Афғонистон Демократик Республикаси Революцион кенгашининг Раиси журналистларнинг берган саволларига жавоб қайтариб, янги Афғонистон ҳукумати ва Халқ демократик партиясининг сиёсий йўлини қуйидаги тарзда белгилаб берди: АДР ҳукумати, деди у, ишчилар, деҳқонлар, майда миллий буржуазиядан иборат афғон халқи мазлум табақаларининг ҳақиқий манфаатларини акс эттирувчи демократик ҳокимият формасидир. Бизнинг программамиз тараққийпарвар программа бўлиб, биз бутун халқнинг фаровонлиги йўлида меҳнат қилаяпмиз. Биз мамлакатда ҳақиқий ер ислоҳотини ўтказиш, шунингдек мамлакатнинг иқтисодий ва социал тараққиётига, афғон халқининг фаровонлигини оширишга кўмак берувчи бошқа чораларни амалга ошириш ниятидамиз.

Афғонистон, деб давом қилди Н. Тарокий, ўзининг ташқи сиёсатида қўшилмаслик принципларига амал қилади. Биз ҳарбий пактларда қатнашишни рад этамиз ва бошқа мамлакатлар билан халқлар шундай пактларда қатнашмасликларини хоҳлаймиз. Биз бутун дунёда тинчлик ва эркинлик бўлишини истаймиз. Афғонистоннинг ҳар қандай бошқа давлат билан муносабатлари революцион ҳукуматимизни қай даражада қўллаб-қувватлашига қараб, сиёсий ва иқтисодий соҳаларда бирон шартни писанда қилиб қўймаган ёрдамларига қараб амалга оширилади. Биз Афғонистонга қўшни ҳамма мамлакатлар билан дўстона муносабатларни қўллаб-қувватлаш ниятидамиз, деб таъкидлади Н. Тарокий.

(ТАСС).

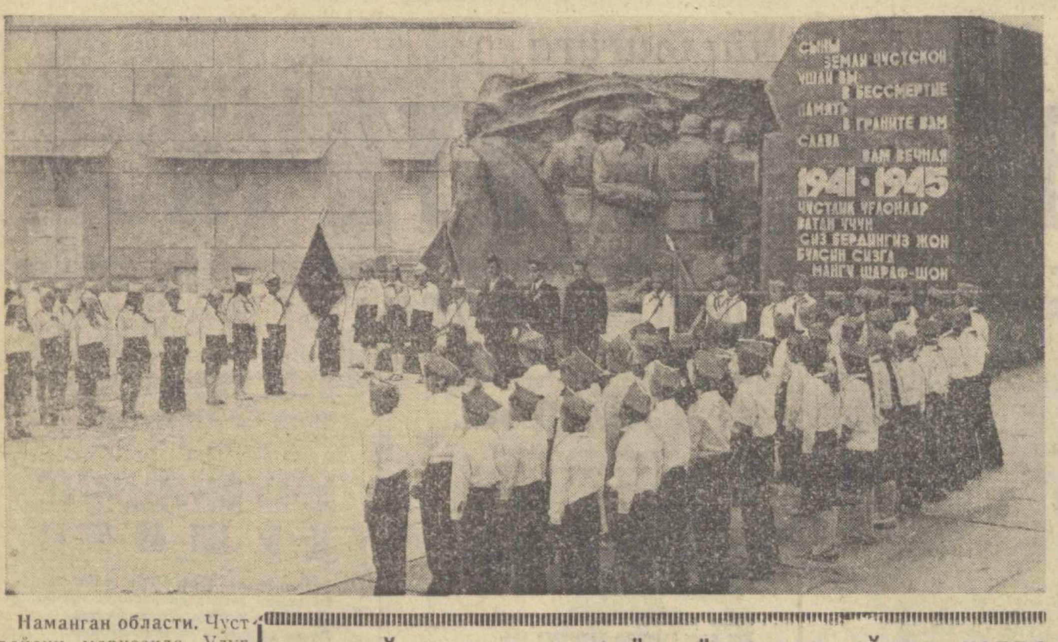

Наманган области. Чуст райони марказида Улуғ Ватан уруши йилларида ҳалок бўлган жангчилар хотирасига ўрнатилган ёдгорлик байрам кунлари кишилар билан гавжум бўлади. Суратда: пионерлар тантанали линейка ўтказишмоқда.

С. Безносов фотоси.

ЧОРТОҚ БАҒРИДА

Наманган ажойиб оромгоҳлар, шифобахш даргоҳлар маскани. Чортоқ санаторийси ана шулардан бири. Унинг довруғи мамлакатимизда машҳур. Нанай, Балиқликўл, Ғовосой дам олиш зоналарида ҳам меҳнаткашларнинг мириқиб дам олиши учун барча шароитлар яратилмоқда. **«Совет Ўзбекистони»** мухбири Т. НАЗИРОВ Чортоқ санаторийсининг бош врачи М. МИРСАИДУЛЛАЕВ билан учрашиб ёзги мавсумга тайёргарликнинг бориши ҳақида суҳбатлашди.

— КПСС XXV съезди қарорларида совет кишиларининг сиҳат-саломатлигини мустаҳкамлашга катта эътибор берилган, — деди бош врач. — Партия, ҳукуматимизнинг доимий ғамхўрликларига жавобан санаторийлар, курортлар, дам олиш уйлари йил сайин кенгайтирилмоқда. Буни Чортоқ санаторийси мисолида яққол кўриш мумкин.

Кейинги икки йил ичида санаторийнинг моддий-техника базаси анча мустаҳкамланди. Янги даволаш хоналари, ванналар очилди. Ўринлар сони кўпайтирилиб, салкам 900 тага етказилди. Диагностика-даволаш усулининг ўндан ортиқ янги методлари жорий қилинди. Энг муҳими даволаш-диагностика, бальнеология бўлимлари замонавий медицина асбоб-ускуналари билан жиҳозланди. Санаторий территорияси ободонлаштирилди, хиёбонлар, гулзорлар, сайлгоҳлар ташкил этилди. Ўтган йилги мавсумда 14 мингдан кўпроқ киши соғлиқларини мустаҳкамлаганликлари фикримизнинг далилидир.

Коллективимизнинг меҳнати, изланишлари эвазига юбилей йилида муайян ютуқларга эришилди. Мамлакатимиздаги курорт ва санаторийларнинг Бутуниттифоқ мусобақасида актив қатнашиб, СССР марказий курортлар бошқармасининг дипломи, республика медицина ходимлари касаба союзи комитети ҳамда Ўзбекистон ССР курортлар советининг кўчма Қизил байроғини қўлга киритдик. Шифокорларимиз эришилган бу ютуқларни янада мустаҳкамлаш учун зарбдор йилда ҳар қачонгидан ҳам яхшироқ, самаралироқ меҳнат қилмоқдалар.

Санаториямизда ёзги мавсумга пухта тайёргарлик кўрилди. Даволанувчиларга ҳамма қулайликлар яратиб қўйилди. Ошқозон-ичак, бўғин-керефирик нерв, тери касалликларини даволаш тармоқлари анча кенгайтирилди. Даволанувчилар, дам олувчиларга қулай маданий-маиший шароитлар вужудга келтирилди. Маиший хизмат уйи, спорт комплекси, ёзлик кино-театр, бир қанча савдо тармоқлари ишга туширилди.

Ҳозирги кунда меҳнаткашларнинг намунали ҳордиқ чиқаришлари учун қўшимча тадбирлар амалга оширилмоқда. Шу мақсадда 250 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишлари амалга ошириладп. Шундай қилиб бу йилги мавсумда 15 минг кишини соғломлаштириш юзасидан ишлаб чиқилган тадбирлар муваффақиятли амалга оширилмоқда.

Биз шифокорлар одамларнинг дилини хушнуд этиш, ширин сўз билан даволашни, меҳнаткашларга хушмуомала бўлишни асосий вазифа деб биламиз.

Меҳнаткашларнинг намунали дам олиши, соғлиғини такомиллаштириш мақсадида санаторий қошида янги меҳмонхона, ошхона ишга туширилди. Бу тадбир курсовка билан келиб даволанувчилар учун ҳам сезиларли даражада қулайлик берди. Бу ерда ўз меҳнати, илмий изланишлари билан даволанувчиларнинг ҳурмат-эҳтиромига сазовор бўлаётган врачлар, медицина ходимлари кўплаб топилади. Р. Бегматова, Э. Омонов, Р. Ҳакимов ўртоқлар бошқараётган бўлимлар, Н. Мўминова, М. Шафиқова, С. Шишкина, Х. Мамадалиева каби етук шифокорларимиз шулар жумласидандир. Санаторийда 400 дан ортиқ ишчи-хизматчилар, мутахассислар меҳнаткашларга малакали медицина хизмати кўрсатаётирлар.

ШУНДАЙ ҚИЛИБ САМОЛЁТ ЁДГОРЛИК БЎЛИБ ҚОЛДИ

У зирҳланган корпусини кескин оғдириб, тўпларини даҳшат солиб нишонга тўғрилаб шижоатли ҳужумда қотиб қолгандек. Москвадаги С. В. Ильюшин номли тажриба конструкторлик бюроси территориясида 301064 борт номерли «ИЛ—2» штурмчи самолёт ўрнатилди.

5 май куни Улуғ Ватан урушининг тилларда достон шу самолёти ёдгорлигининг тантанали очилиш маросими бўлди. Ёдгорлик очилиши маросимида С. В. Ильюшин номли тажриба конструкторлик бюросининг ходимлари: ишлаб чиқариш ветеранлари, жанговар машиналарни пойиҳалаган ва қурган кишилар, жанговар штурмчи самолётни тиклашда қатнашганлар иштирок этдилар.

СССРда хизмат кўрсатган синовчи учувчи, икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони В. К. Коккинаки шу самолёт билан бугун яна учрашди. «ИЛ—2»нинг тажриба намунасини айни у бошқариб, сериядаги биринчи машинани синаб кўрган эди.

Уруш йилларида саноатимиз фронтга 40 мингдан ошиқ «ИЛ—2» самолётларини ясаб берди. Шулардан бири бугун авиасозлар ва учувчиларнинг меҳнат ва жанговар жасорати тўғрисидаги хотира сифатида постаментга ўрнатилди.

(ТАСС).

ОСОЙИШТАЛИК ПОСБОНЛАРИ — ТАСВИРИЙ САНЪАТ ҚАҲРАМОНЛАРИ

Совет милициясининг олтмиш йиллигига бағишлаб «Ҳамиша ҳушёр» шиори остида Бутуниттифоқ кўргазмаси очилди. Кўргазмада Ўзбекистон рассомлари ҳам фаол қатнашди. Совет милицияси меҳнатини тасвирий санъат воситалари билан пропаганда қилиш ички ишлар органлари ходимларини ғоявий-сиёсий, эстетик тарбиялашда муҳим омил бўлиб, уларнинг меҳнаткашлар ўртасидаги обрў-эътиборини янада кучайтиришга имкон беради.

Республикамизда бундай кўргазма биринчи марта ўтказилмоқда. Республика Рассомлар союзи, Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлиги ҳамда министрлик ҳузуридаги рассомлар студияси томонидан уюштирилган кўргазмада Т. Оганесов, А. Кирянов, И. Рубин сингари рассомларнинг асарлари томошабинлар эътиборини айниқса жалб этади. Қ. Башаров, В. Паршин, А. Кетов, Б. Котлов, В. Лунев сингари рассомларнинг асарлари милициямизнинг бугунги ишларига бағишланган.

Ҳ. АБДУЛЛАЕВ.

ОЛИМПИАДА ҚАТНАШЧИЛАРИ БИЗНИНГ ОРАМИЗДА

«Биз — ватанпарвар, интернационалистлармиз!» фестивалининг учинчи куни спорт позивнойлари билан бошланди. У «Олимпиада қатнашчилари бизнинг орамизда» деган шиор остида ўтди.

Тошкентдаги «Старт» стадиони чиройли қилиб безатилган. Спорт байрами байроғи кўтарилганидан кейин гимнастикачиларнинг оммавий машқлари, югурувчиларнинг эстафетаси бошланди.

«Юбилей» спорт саройида фестиваль қатнашчиларининг республика етакчи спортчилари билан учрашуви бўлди. Улар Ўзбекистонда физкультура ва спортни ривожлантириш соҳасидаги муваффақиятлар ва унинг истиқболлари тўғрисида гапириб бердилар, мусобақалардан олган таассуротларини ўртоқлашдилар, келгусига мўлжалланган режалари тўғрисида сўзлаб бердилар.

(ЎзТАГ).

ЁШЛАР ИЖОДИДАН

ҲАЁТ ЧОРЛАР

Мени йўлга чорлайди ҳаёт,
Бир дунёдир онам севинчи.
Менга беринг чопқир, асов от,
Пойгаларда бўлай биринчи.
Дулдул бўлсин фақат тулпорим,
Гангиб қолсин довул чангидан.
Гулдуросга тўлсин йўлларим
Туёғининг ўт, жарангидан.

Синаб кўрсин, майли, гулрухсор,
Майдон ичра кўрсин мардини.
Шартин қўйсин такрор ва такрор,
Бажо қилай барча шартини.
Она-Ватан! Не хизматинг бор!
Дарёларни чўлга бурайми!
Қишларингни айлайми баҳор!
Чўлларингни гулга ўрайми!

Кўзларимдан нур эмар кундуз
Жазм қилиб мен шимарсам енг.
Юлдузларни демангиз юлдуз,
Сиз уларни қалбим қўри денг.
Мени йўлга чорлайди ҳаёт,
Бир дунёдир онам севинчи.
Менга беринг чопқир, асов от,
Пойгаларда бўлай биринчи.

Талъат СОЛИЕВ.

ИШЧИГА

Ишчи, сенга тополмайман ном,
Не деб атай: зиёми, оташ!
Ишчи, умринг—жарангдор бир жом,
Ундаги май—шараф, қуёшми!
Шомга қадар қуёш ичасан,
Қонмагайсан ҳеч вақт, ҳеч қачон.

Шунданмикин, шараф ичрасан,
Шунданмикин, тиз чўкар жаҳон!!
Қўлим, йўлим ўзингдан инъом,
Тилим менинг Партия тили.
Ишчи синфи, қилиб эҳтиром,
Деймаи, сенга, сеники дилим!

Қайноқ кафтинг мисли юрагим
«Ташсельмаш»да созлаганим бор.
Ҳаммасидан менга кераги
Шунинг билан қилмоқ ифтихор.
Кўкда бўлсам эртами, бугун,
Қўлим тутса иқболи азим,
Тарбиянгни олганим учун
Ишчи, сенга этурман таъзим!

Қаҳҳор МИРЗАПЎЛАТ.

Журналист ён дафтаридан

НОН ҚАДРИ

БОЛТА ҚИШЛОҒИНИНГ ЭНГ КЕКСА ОНАХОНИ ЛУТФИ ҲАБИБУЛЛО ҚИЗИНИНГ ҲИКОЯСИ

Тошкент — Паркент магистралидан келаётиб, Болта каналига етганда магистралнинг кун ботиш томонида янги уйлар, биридан-бири бадавлат хонадонларга кўзингиз тушади. «Политотдел» колхози харитасида турли миллат истиқомат қиладиган бу қишлоқ «12-бригада» деб белгиланган.

Экин майдонларига олиб борадиган асфальт йўлнинг икки томонига янги қурилган бинолар маржондек тизилган. Бу хонадонларда турли касб эгалари яшайди. Ҳаммаси саводхон. Ўтмишдан Ҳожибуванинг битта туника томи, Тошкентдан Паркентга бориладиган 300 метрлик эски йўл эсдалик бўлиб қолган.

Қишлоққа кираверишдаги иккинчи хонадоннинг ҳовлисида «кексайган» тепалик кўзга ташланади. Бу тепалик устига баъзан ошқовоқ экиларди. Куз кириши билан тепалик устига ғўзапоя ва хашак йиғилганини кўрардим. Яқиндан буён уй эгаси тепаликни ўт-ўландан тозалаб, ён атрофини супуриб қўядиган бўлди. Ёзда гуллар экилади.

Сабабини сўрадим.

— Бу ерга мана шу биз турган жойнинг эгаси кўмилган эмиш, — деди оила бошлиғи.

— Кимнинг қабри экан? Исми-шарифи нима?

Бу саволимизга уй эгаси жавоб бера олмади. Кекса онахон Лутфи Ҳабибулло қизи эса бизга шундай ҳикоя қилиб берди.

— Мен ҳозир 90 ёшдаман, қишлоғимиз эса бир неча тўқсонни бошидан ўтказган бўлса керак. Бизнинг ота-боболаримиз Қўқондан кўчиб келганларида бу ерда 60 га яқин хонадон бўлар экан. Ҳаммаёқ қамишзор тўқай. Асосий касблари шоликорлик. Эплаганлар қирга чиқиб буғдой экаркан. Тўқайзор бўлгани учун мевали дарахт кўкармас экан. Полиз, сабзавот экини аҳқони уруғи эди. Паркентликлар узум, шинни олиб келиб шолига алмашарканлар. Бу ерга яна ўратепаликлар майиз, ҳолва олиб келиб, улар ҳам шоли қилиб кетишаркан. Қашшоқларнинг ҳаммаси мана шу қишлоқда яшар экан деб ўйлардим. Сабаби, биронта қорни тўқ одамни, рўзғори бут кишини учратмас эдим.

Иброҳимбой, Хожибой. Мана шу иккита бадавлат кишиларга қишлоқ шоликорлари тобе бўлиб, ҳамма шулардан қарз-қурзга уруғ олиб, экин қилиб ҳаёт кечиpарди.

Ҳуррият бошланди-ю, Болта қишлоғининг одамларига жон кирди. Бундан олдин қишлоқ аҳолиси очарчилик йиллари (очарчилик жуда кўп бўлган) тўрт томонга пардек тўзиб кетган. Улар қишлоқдан кетишда уй-жойини, рўзғорини бир бурда нонга сотган. Қишлоқ бузилиб қули-кўкка совурилгандай бўлди. Қад кўтарган бино, бош кўтариб юрган инсон қолмади. Очлик вақтида қадр-қиммат ҳам кетар экан. Юришга дармони қолмаган, мажолсиз одамлар турган жойида жон бериб, кўмувсиз қолаверди. Шундан кейин очдан ўлган мурдани кафансиз кўмиб, устига тупроқ тортиб қўявердилар.

Қишлоққа кираверишдаги пастқамгина тепа илгари вақтда мана шу ерда уй-жой қилиб ўтирган Биби деган кампирнинг қабри. Уруғ-авлодлари қишлоққа қайтиб келгач, тупроқ уйиб мозор қилиб қўйишди. Худди мана шундай воқеа овулимиздаги ака-ука Ўрмон, Усмон деганларнинг оиласида ҳам содир бўлди. Улар оналарини ўз ҳовлиларига дафн қилишди.

Биз қариялар бундай мудҳиш, аянчли воқеаларни бошимиздан кечирганимиз учун инсон ризқ-насибаси бўлган нонни эъзозлаймиз. Ноннинг увоғини ҳам кўзимизга суртамиз. Бу зиқналик эмас, нон увол бўлмасин, деймиз...

Ҳурматли онахонимизнинг бу аччиқ ҳикояси кўз олдимга уруш йилларидаги қийинчиликлар, айниқса, бир неча кунлаб нонсиз, сувсиз қолган кунлар, очликка чидаб, ғалаба қилган дақиқаларимизни келтирди. Херсон, Одесса шаҳарларида фашистлар асоратида яшаган украиналик ота-оналарнинг ҳикоясини эсладим. Улар оч қолган кунлари бола-чақалари билан бирга чумоли уяларини қидириб топишар ва ҳар бир уядан озми-кўпми дон ковлаб олишар экан. Знаменко шаҳридаги партизанлар ҳам чумоли уясини ковлаб арпа, сули, буғдой топишган.

Биби она қабри олдидаман. Серфарзанд оила бу ерга кўмилган она қабри атрофига гуллар экишга одатланган.

— Қани энди Биби онамиз тирик бўлса кўкларга кўтарардик. Ўзимизнинг онамиздек иззат-ҳурмат қилардик, — дейди оила аъзолари.

Бу уйда яшаётган куёв билан келинчакнинг фронтга кетган ота-оналари қайтиб келмаган.

Лутфия Ҳабибулло қизи ўз ҳикоясини тамомлар экан, чуқур хўрсинди. — Ҳозирги замон афсонавий замонга ўхшайди. Шу ёшга келиб бундай тўкин-сочин, тўкчилик, ободончилик, айниқса, етим-есирларга, биз кексаларга меҳрибон бўлган ҳукуматни кўрмаганман. Ҳозир яшаётган ҳар бир инсон, каттаю кичик беармондир.

Р. ИСҲОҚОВ.

МАНГУ ТИРИКЛАР ХОТИРАСИГА

Қаҳрамон совет халқи немис-фашист босқинчилари устидан қозонилган Ғалабанинг 33 йиллигини тантанали байрам қилмоқда. Улуғ Ватан уруши ветеранлари билан учрашувлар ўтказилиб, халқимиз озодлиги йўлида қурбон бўлганлар хотираси ёдга олинмоқда.

Шундай учрашувлардан бири куни кеча пойтахтимизнинг Октябрь районидаги Маннон Уйғур номли маҳаллада бўлиб ўтди. А. Фадеев мукофотининг лауреати, ёзувчи Адҳам Раҳмат сўзга чиқиб, совет халқининг кўрсатган жасорати ҳақида сўзлаб берди. Қуролдош дўстлари, жанг хотираларини ёдга олиб, бундай деди: «Барча халқлар қатори ўзбек ўғлонлари ҳам Ватанимиз озодлиги, халқимиз бахт-саодати йўлида катта жасорат кўрсатдилар. Юртга муҳаббат намуналарини кўрсатиб, ҳаётларини қурбон бериб бўлса ҳам Ғалаба кунини яқинлаштиришга ўз ҳиссаларини қўшдилар. Бу улуғ айёмда уларнинг мангу тирик номлари халқимизнинг тилида, дилида. Бахтимиз учун курашган жангчиларимиз номини ҳар вақт ёдга олиб, хотирлаб туриш биз учун ҳам қарз, ҳам фарз. Уларнинг жасоратлари абадийдир».

Улуғ Ватан уруши қатнашчиси, Совет Иттифоқи Қаҳрамони Аъзамхўжа Акмалов, уруш ветеранлари Исроил Мирзамуҳамедов, Баширилла Раҳматуллаев ва бошқалар ҳам ўз хотиралари билан ўртоқлашиб, жанг таассуротларидан сўзлаб бердилар.

Учрашувда ҳозир бўлган хонанда-созандалар ўз қўшиқларини халқимизнинг шонли фарзандлари мадҳига бағишладилар. Йиғилиш серфайз ва мароқли ўтди.

Ғ. РАҲМАТУЛЛАЕВ.

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

БЕЛЛАШУВЛАР, ТЎПЛАР, ОЧКОЛАР

● **КУРАШ.** Софияда эркин кураш бўйича ўтказилган Европа чемпионати мусобақаларида 17 мамлакатнинг 108 полвони ўзаро беллашди. Дастлабки ғолиблар ҳам аниқланди. Совет курашчиларидан иккинчи ярим ўрта вазнли П. Марта (Кишинев) билан ярим енгил вазнли Б. Иброҳимов (Махачкала) дастлабки олтин медалларни қўлга киритдилар. Беллашувларда иштирок этаётган республикамиз вакили Ҳасан Зангиев 82 килограмм вазнли полвонлар сафида куч синашиб, туркиялик Узун, чехословакиялик Саболардан устун келиш билан дастлабки беллашувларни муваффақиятли ўтказди.

● **ХОККЕЙ.** Европа ва жаҳон чемпионатида биринчи давра мусобақалари ниҳоясига етди. Кеча ЧССР — Швеция ва СССР — Канада командалари давранинг якунловчи учрашувларини ўтказишди. Ўтган куни эса ГФР — ГДР (1:1) ва Финляндия — АҚШ (3:3) командалари майдонга тушдилар. Бу командалар биринчи даврани якунлашди. ГФР беш очко тўплаган бўлса, Финляндия, АҚШ ва ГДР командалари ҳисобида учтадан очко бор. СССР — ЧССР командалари учрашувида 6:4, Канада — Швеция ўйинида 7:5 ҳисоби қайд қилинган эди.

● **ФУТБОЛ.** Олий лига командалари ўртасида мамлакат чемпионатининг олтинчи тур ўйинлари бошланди. Бунда «Нефтчи» — «Шахтёр» (1:0) ва «Торпедо» — «Спартак» (2:2) командалари учрашдилар.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Реклама ва эълонлар

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 9/V да **Катта байрам концерти,** 10/V да **СССР халқ артисти САОДАТ ҚОБУЛОВА КОНЦЕРТИ,** 11/V да **Травиата.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 9/V да **Келинлар қўзғолони** (11.00), **Парвона** (15.00), **Рўйхатларда йўқ** (19.30), 10/V да **Саҳро тор,** 11/V да **Келинлар қўзғолони.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 9/V да **Катта концерт** (12.00 ва 19.30), 10/V да **Она қизим,** 11/V да **Муқаддас диёр.**

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **МОСКВА ДАВЛАТ МУЗ УСТИДА ЦИРК АРТИСТЛАРИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ** (12, 16, 19.30).

Кино

9 МАЙДА

ҚИШКИ БИНОДА

САНЪАТ САРОЙИ — **Қамал** (3 ва 4-серия, кундуз ва кечқурун).

Тақдир — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (12, 14.30, 17.30), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (12, 15, 18, 20.45), ҲАМЗА номли (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00), «ДРУЖБА», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Қамал — «НУКУС» (1 ва 2-серия, кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (3 ва 4 серия, кундуз ва кечқурун).

Шаҳарни асранг — «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Тиль ҳақида афсона — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (20.00).

ЁЗГИ БИНОДА

Тақдир — «ХИВА» (20.30).
Қамал — «ФЕСТИВАЛЬ» (20.30).

10 МАЙДА

ҚИШКИ БИНОДА

САНЪАТ САРОЙИ — **Қамал** (3 ва 4-серия, кундуз ва кечқурун).

Тақдир — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (12, 14.30, 17.30), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (12, 15, 18, 20.45), ҲАМЗА номли (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00), «ДРУЖБА», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Қамал — «НУКУС» (1 ва 2-серия, кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (3 ва 4 серия, кундуз ва кечқурун).

Тиль ҳақида афсона — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (20.00).

ЁЗГИ БИНОДА

Тақдир — «ХИВА» (20.30).
Қамал — «ФЕСТИВАЛЬ» (20.30).

●

Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлигининг

ТОШКЕНТ АВТОМОБИЛЬ ЙЎЛЛАРИ ИНСТИТУТИ

профессор-ўқитувчилар составидаги ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кафедра мудири: автомобиль йўлларини лойиҳалаштириш (доцент, фан кандидати);

кафедра профессорлари: автотракторли двигателлар, автомобиль транспортида иқтисод;

кафедра доцентлари: автотракторли двигателлар (автомобилларнинг электр ускуналари курси бўйича), материаллар қаршилиги, (доцент, фан кандидати);

кафедра катта ўқитувчиси: йўл машиналари ва ускуналари;

кафедра ассистентлари: йўл машиналари ва ускуналари, фалсафа, физика.

КОНКУРС МУДДАТИ — 7 ИЮНГАЧА.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, ГСП, К. Маркс кўчаси, 32-уй, кадрлар бўлими.

●

ЎРТА ОСИЁ РАНГЛИ МЕТАЛЛУРГИЯ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ВА ЛОЙИҲА ИНСТИТУТИ

вольфрам металлургияси сектори мудири ВАКАНТ ВАЗИФАСИГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурсда фан докторлари ва кандидатлари ҳамда молибден ва вольфрам металлургияси соҳасида иш тажрибасига эга бўлган юқори малакали мутахассислар қатнашишлари мумкин.

КОНКУРС МУДДАТИ — 1 ИЮНГАЧА.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: Тошкент шаҳри, Пушкин кўчаси, 65-уй.

Тошкентдан гапирамиз ва кўрсатамиз

Телевидение

9 МАЙ, СЕШАНБА

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

9.00 — «Вақт». 9.35 — Гимнастика. 9.55 — «Ҳеч ким ва ҳеч нарса унутилмайди». 10.25 — Концерт. 10.55 — Хоккей. СССР—Канада. 12.40 — «Ҳужжатли экран». 13.40 — «Уч қувноқ смена» (бадиий фильм, 3-серия). 14.45 — «Бугун — Ғалаба байрами». 15.00 — Концерт. 15.50—Ҳужжатли фильм. 16.50 — «Кориолан» увертюраси. 17.05 — «Халоскорлик» (бадиий фильм, 4-серия). 18.30 — Янгиликлар. 18.40 — Концерт. 18.50 — «Ер юзида ҳаёт тантанаси учун» (шеърий композиция). 19.20 — «Фашизмга қарши курашда қурбон бўлганларнинг порлоқ хотираси». Бир минутлик сукунат. 19.40 — Концерт). 20.10 — «Халоскорлик» (бадиий фильм, 5-серия). 21.30 — «Вақт». 22.15 — Байрам концерти. 24.00 — Янгиликлар.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

10.00 — Янгиликлар. 10.10— Фильм-концерт. 11.15 — «Тасвирий санъатда жангчилар образи». 11.15— «Тонгдан тонггача» (бадиий фильм). 13.30 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 17.00 — Футбол. «Пахтакор»— «Динамо» (Тб). 18.50—«Бугун— Ғалаба куни». 19.05 — «Ахборот». 19.20 — Москва. «Фашизмга қарши курашда қурбон бўлганларнинг порлоқ хотираси». Бир минутлик сукунат. 19.40 — «Ёшлик». 20.30— «Ахборот». 20.50 — Концерт. 21.30 — «Вақт» (Москва). 22.15 — «Жудоликдаги йиллар» (телетеатр, 4-қисм).

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.00 — «Берлин томон йўл» (бадиий фильм). 20.30 — Жанговар йиллар қўшиқлари. 21.00 — Янгиликлар. 21.20 — Ҳужжатли фильм.

10 МАЙ, ЧОРШАНБА

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

9.00 — «Вақт». 9.50 — Гимнастика. 10.10 — «Тинчликнинг биринчи куни» (бадиий фильм). 11.40 — «Ҳайвонот оламида». 15.35 — Ҳужжатли фильм. 16.15 — «Ихтирочи» 16.45 — «Бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун». 17.30 — «Халқ оҳанглари». 17.50 — «Жасорат». 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Чехословакия телевидениесининг программаси. 21.30 — «Вақт». 22.00 — Хоккей: финал группа қатнашчиларининг учрашуви.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

11.30 — Ўқув кўрсатуви. 12.00 — Ҳужжатли фильм. 12.30 — Ўқув кўрсатуви. 18.00 —«Вожатий». 18.30 «Фан» 19.00 — «Миллионлар ленинча университети». 19.15— «Ахборот». 19.30 — Телефильм. 19.40 — Концерт. 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Ғ. Ғулом туғилган кунининг 75 йиллигига. 21.30 — «Вақт» (Москва). 22.00 — «Комплекс механизация —пахтачиликда бош йўналиш». 22.15 — «Запасдаги офицер». (бадиий фильм).

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.00 — Олий математика. 20.00 — Янгиликлар. 20.20 — «Гобой» (бадиий фильм). 20.50 —«Тошкент» телепрограммаси. 21.20—Ҳужжатли фильм. 21.35 — Ўқув кўрсатуви.

Радио

9 МАЙ, СЕШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 7.15 — Чолғу куйлари. 8.30 — «Ғалаба қўшиғи». 9.30 — Халқ талантлари концерти. 9.50 — «Совет халқининг буюк ғалабаси». 10.30 — «Кичик ер». Л. И. Брежнев хотираларидан саҳифалар. 11.15 — Москва. «С добрим утром!». 12.00 — Москва. «Тикланиш». Л. И. Брежневнинг «Новий мир» журналининг 5-сонида эълон қилинган хотираларидан саҳифалар. 13.15 — Совет авторларининг қўшиқлари. 13.30 — Улуғ Ватан уруши ветеранлари учун байрам музикали программаси. 14.00 — «Сарқор». 16.10 — «Европада қолган қабрлар». (адабий эшиттириш). 17.00 — «Ёшлик». 18.00 —Москва. Сўнгги ахборот. 18.30 — Москва. «Урушдан сўнг соат 6 да». 19.20 — Москва. «Фашизмга қарши жангларда қурбон бўлганларнинг порлоқ хотираси». Бир минутлик сукунат. 19.40 — Улуғ Ватан уруши ветеранларининг талабларига биноан концерт. 21.00 — Сўнгги ахборот. 21.30 — Концерт. 22.00 — Москва. Сўнгги ахборот. 22.20 — «Чехословакия халқлари ривожланган социалистик жамият учун курашда» (суҳбат). 22.30 — «Келажакнинг чаман боғлари» (публицистика.) 23.20 — Концерт.

10 МАЙ, ЧОРШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — К. Жалилова ва И. Бўронов куйлайди. 9.15 — Ўзбек авторларининг романслари. 11.15— «Атеистик тарбияда меҳнат коллективининг роли» (суҳбат). 11.30 — «Янги музикали ёзувлар». 12.00 — «Узбекистан индустриальний». 13.30 — М. Лукач ва А. Троицкий ижро этади. 14.00 — «Паркент атргули». 16.10 — Тошкент Давлат консерваториясидаги Бутуниттифоқ конференциясида. 18.30 — «Узбекистан спортивний». 19.00 — Москва. «Миллионлар ленинча университети». 19.20 — «Дўстлик тўлқинида». 20.20 — «Баҳор тароналари». 21.00 — Чорвадорлар учун концерт. 22.00 — Ғ. Ғулом шеърлари билан айтиладиган қўшиқлар. 22.30 —Халқаро мавзуларда суҳбат. 22.40 — «Хотира». Ғ. Ғулом шеърлари. 23.20 — Лирик концерт.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Редакция адреси: 700000, ГСП, Тошкент, Ленин проспекти, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор — 33-65-45, 32-53-04; редактор ўринбосарлари — 33-79-14, 32-53-05, 33-06-83, 32-55-04; масъул секретарь — 33-44-55, 32-55-05; секретариат — 33-72-83, 32-53-06. БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19; марксизм-ленинизм назарияси пропагандаси — 32-55-70; халқаро ҳаёт — 32-54-18; саноат, транспорт ва капитал қурилиши — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09; қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16; совет қурилиши — 32-57-20, 32-54-26; фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 32-57-21, 32-54-24; ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, 32-54-26, 32-54-27; хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 33-35-53, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 32-54-13; иллюстрация — 32-57-22; коммунистик тарбия — 32-54-29; стенографистка — 33-73-43, 32-54-05; жамоатчилик қабулхонаси — 33-89-26, 32-52-26; эълонлар бўлими — 33-81-42. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ — Тошкент — 32-53-20; Самарқанд — 3-19-72; Сирдарё — 2-09-70; Сурхондарё — 55-35; Хоразм — 51-24; Бухоро — 3-31-42; Қашқадарё — 38-42; Фарғона — 4-20-84; Наманган — 6-79-92; Андижон — 4-48-85; Жиззах — 31-66; ҚҚАССР — 2-42-62. Нашриёт диспетчери — 32-78-94. Нашриёт телефон станциясининг навбатчиси — 33-90-50.

Р. — 02417. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64583. Д. — 107.